Mr.I.PENIKS
4223 Dorchester Str.W.
Montreal 6, P.Q.

Latvian Newspaper for America
Published twice weekly
by the Publishing Co DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Office:
123 Huron St., Toronto Ont. Canada
Telephone — WA 0792
General Representative in USA:
DV Pārstāvība ASV 31-43 Steinway St. Long Island City 3. N.Y. USA. Telephone — Yellowstone 2-7843.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL, POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

Nr. 25./48. TREŠDIEN, 1952. G. 26. MARTĀ 2. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — Dr. iur. HUGO VĪTOLS
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV redakcija un galvenais pārstāvis:
DV Pārstāvība ASV 31-43 Steinway St. Long Island City 3. N.Y. USA. Telefons — YEllowstone 2-7843.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.30; par 3 mēn. $4.00;
par 6 mēn. $8.00; par 1 gadu $15.00
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.30; tekstā $2.00
par vienu collas telpu 1 slejā

Atlaists Ēģiptes parlaments

UN IZSLUDINĀS JAUNAS VĒLĒŠANAS

Kairo. — Ēģiptes valdība lūgusi karali atlaist parlamentu un izsludināt jaunas vēlēšanas, kurām jānotiek 18. maijā. Dažas stundas vēlāk karalis Faruks izdeva dekrētu par parlamenta atlaišanu. Kara stāvoklis, ko izsludināja 26. janvārī pēc lielajām nekārtībām un grautiņiem Kairo, vēlēšanu laikā atcelts. Jaunais parlaments sanāks uz savu pirmo sēdi 31. maijā.

Pašreizējo parlamentu kontrolē krasi pretbritiskā vafdistu partija, (227 mandatu no 319), kuras vadoni Mustafu Nahas Pašu atlaida no amata 27. janvārī, dienu pēc pretеiropiešu grautiņiem Ēģiptes galvaspilsētā. Divi citus vafdistu bij. kabineta ministrus apcietināja pagājušo otrdien par Ēģiptes drošības apdraudēšanu.

Senātu, kurā arīdzan ir vafdistu vairākums, parlamenta atlaišanas dekrēts neskar. Pusi senātoru ievēl, pusi ieceļ karalis. Vafdisti Senātā ieguva vairākumu, kad karalis uz vafdistu pieprasījumu iecēla 19 viņu atbalstītājus par senātoriem. Iespējams, ka karalis atlaiž arī Senātu.

Kanada kontrolē padomju diplomātu kustību

Otava. — Jaunā kārtība, kas neatļauj padomju diplomātiem atstāt valsts galvaspilsētu 25 jūdzes radijā, Kanadā attiecas uz 70 padomju vēstniecības locekļiem, vīriešiem un sievietēm.

Katru reizi, kad kāds padomju diplomāts vēlēsies atstāt Otaju, lai dotos uz kādu citu vietu, kas tālāk par 25 jūdzēm, tam jāiesniedz ārlietu ministrijai lūgums atļaujas saņemšanai. Atbildes nesaņemšana 48 stundu laikā nozīmē, ka tā dota. Padomju diplomātus, kas neievēros jauno kārtību, izraidīs.

Jābruņojas — domā mērenie

Etlija strādnieku partijas mērenais spārns pieprasījis kāpināt Britanijas bruņošanās programmas īstenošanu. Hjūgs Gētskils, Etlija bijušais finanču ministrs, brīdināja, ka bruņošanās sašaurināšana Britanijā var pievērst ASV izolācijas politikai un līdz ar to iegrūst angļus nāves briesmās. Etlija bijušais valsts apakšsekretārs V.Viats, no savas puses, pasvītroja, ka bruņošanās samazināšana radītu bezdarbu un dotu Staļinam signālu iebrukt Rietumeiropā.

Ādenauers par padomju priekšlikumiem

Parīze. — Rietumvācijas kanclers Konrads Adenauers brīdināja, ka padomju priekšlikums Vācijas apvienošanai un miera līgumam mudinās vācu nacionālistus atturēties no iekļaušanās Eiropas aizsardzībā. Katra novilcināšanās šīs aizsardzības izveidošanā ir bīstama un atsauksies uz ASV prezidenta vēlēšanām. Kanclers pasvītroja, ka Vācija neatteiksies no savām zemēm austrumos no Oderas—Neises līnijas.

Viesuļvētra gar Misisipi

226 nogalināto, 1.107 ievainoto.

Nujorkā. — Viesuļvētra, kas pag. piektdien izcēlās Teksasā, devās pa Misisipi baseinu tieši ziemeļaustrumu virzienā cauri Arkansas, Tennesī, Misūri, Misisipi, Alabāma un Kentuki valstij un pārvērta savu ceļu neaprakstāma posta un gruvešu laukā. Viesuļvētrai par upuri kritušī 226 cilvēki; 1.107 ievainoti. Nodarītie zaudējumi materiālā plāksnē sniedzas vēl neaplēstos miljonos: sagrauti nami, nogalināti un izkliedēti lopi, noārdīti elektriskie vadi, bojātas rūpnīcas.

Zemūdens vulkāns

Manila. — Dienvidos no Filipīnu salu grupas, Kaminginas salas tuvumā sācis darboties zemūdens vulkāns, kura krāteris tagad pacēlies 250 pēdas virs ūdens līmeņa.

VAI EIZENHAUERS AIZIES?

Parīze. — Ģenerālis Dvaits Eizenhauers nodomājis pārlemt jautājumu par savu iesaistīšanos prezidentūras kampaņā un līdz ar to, iespējams, aizies no sava amata Eiropā.

Tas notiek sakarā ar senātora Tafta izstāšanos no prezidenta priekšvēlēšanām Nudžersijā un prezidenta Trūmena deklarāciju, ka Eizenhauers ir brīvs katrā laikā atgriezties Savienotās Valstīs, kad viņš to atzīst par drošu un piemērotu.

20. martā Eizenhauers savā stābā žurnālistiem paziņoja, cik ļoti viņš bijis pārsteigts par Minnesotas priekšvēlēšanu iznākumu. „Augošais pilsoņu skaits izraugoties mani par republikāņu kandidātu, piespiež mani pārdomāt savu personisko nostāju un pēdējo lēmumu."

Minesotā Stasens dabūjis 128.000, Eizenhauers 107.000 un Tafts tikai 24.000 balsu.

Eizenhauera stāvoklis viņa atbalstītāju acīs kļuvis tik ievērojams, ka tas aizēno viņa Ziemeļatlantijas spēku Eiropā virspavēlnieka amatu. Iepriekš, 7. janvārī, E. bija pateicis, ka gan atļauj savu kandidātūru priekšvēlēšanām nosaukt, bet pats vēlēšanu kampaņā nepiedalīsies.

Tagad ģen. Eizenhauers, kā redzams, savu viedokli grozījis.

Tiesas un parlamenta konflikts Dienvidafrikā

Keptaunā. — Krāsainie Keptaunas provincē savā laikā bija reģistrēti vēlēšanu sarakstos un balsoja kopā ar baltajiem pēc viena kopēja vēlētāju saraksta. Taču pašreizējais ministru prezidents Daniels Malans parlamentā panāca šīs kārtības maiņu, liekot nobalsot likumu par krāsaino īpašu un no baltajiem atšķirtu balsošanu par saviem kandidātiem.

Šo likumu — The Separata Representation Act — nu Dienvidafrikas Augstākā Tiesa anulējusi, jo tas pieņemts pretēji tai kārtībai, kas 1909. gadā pieņemtajā satversmē paredzēta, proti, krāsaino vēlēšanu tiesības skārēji likumi pieņemami ar 2/3 balsu vairākumu abu palātu kopējā sēdē. Premjēra Daniela Malana ierosinātais „Apartheid" likums, kas atšķir krāsainos no baltajiem vēlēšanu laukā, pieņemts pretēji šiem noteikumiem ar vienkāršu balsu vairākumu un katrā palātā par sevi. Tas nozīmē, ka likums nav pieņemts satversmē paredzētā kārtībā. Augstākā Tiesa tādēļ šo likumu izsludinājusi par spēkā neesošu.

Britu administrācija bija piešķīrusi krāsainiem Keptaunas provincē balsošanas tiesības jau pirms vesela gadsimta, un tā tas palika arī tad, kad šo britu koloniju iekļāva Dienvidafrikas Ūnijā 1910. gadā. Taču, 1936. g. valdība atšķīra Afrikas iezemiešus melnos no baltajiem un citiem krāsainiem vēlēšanu sarakstos, dodot tiem tiesības atsevišķi no baltiem ievēlēt savus pārstāvjus, ar noteikumu, ka šiem pārstāvjiem jābūt baltiem.

Liels skaits iedzimto vēlēšanu tiesības nemaz nebauda vai nu nekustamās mantas vai nodokļu cenza dēļ.

No 44 senātoriem 4 ir iedzimto pārstāvji un 4 iecelti kā lietpratēji krāsaino vēlmju un vajadzību pārzināšanai. No 153 tautas pārstāvjiem parlamentā savukārt tikai 3 ievēlēti no Kepprovinces melnajiem. Dienvidafrikas Ūnijā, kā zināms, ietelp Kepprovince, Transvāla, Oranžas brīvvalsts un Natala. Visā Dienvidafrikas Ūnijā ir pavisam ap 2.500.000 balto un 9.800.000 krāsaino.

Premjērs Malans savu pretsatversmīgo izrīcību izskaidro ar to, ka 1931. g. Vestminsteres statūts, kas Dienvidafrikas Ūniju pārvērta dominijā, esot anullējis vecos satversmīgos noteikumus, kas skāra krāsainos. Kā šis neparastais tiesas un parlamenta konflikts beigsies, nav zināms.

Atklātas spiegu radiostacijas

Vašingtona. — Tautas Pārstāvju nama līdzekļu piešķiršanas komisijā ASV Federālās Komunikācijas Komisijas pārstāvis ziņoja, ka personas, kas izspiego Rietumu puslodes zemes savu ziņu tālākai nogādei arvien plašākos apmēros izlietā radioraidstacijas, kas radītas īpaši šim vajadzībām. Tā 1951. gada Rietumu daļā atklātas pavisam 72 nelegālas radiostacijas, kuru prāvu daļu lietājuši ārzemju aģenti. Kāda slepena radiostacija, kas novietota uz kuģa, darbojusies un atklāta Kalifornijas tuvumā.

ASV FCC pārstāvis atzina, ka jo īpaši liela vērība spiegu staciju savlaicīgai atklāšanai un paralizēšanai piešķirama 1953. g. budžetā, kad sāksies pastiprināta bruņošanās materiālu ražošanā. Tad arī spiegi pieliks sevišķi pūles, lai atklātu materiālu ražošanas vietas un saražoto krājumu novietnes, to visu tūdaļ ziņojot pāri Rietumu puslodes robežām. FCC pārstāvis nē reizi nesauca vārdā ne Maskavu, nedz Padomju Savienību, bet visi viņa izteicieni nepārprotami rādīja, kā uzdevumā darbojas spiegu radiostacijas un kas organizē šo moderno spiegošanu.

JAUNS PAŅĒMIENS ALUMĪNIJA RAŽOŠANĀ

Otava. — Skandināvu zinātnieka mAlfredam Vangam, kas dzīvo Kanadā, ar jauna veida elektrības palīdzību izdevies atrast paņēmienu lēti ražot alumīniju (30 proc. lētāk).

Pētījumi šajā virzienā uzsākti 1951. gadā, tie turēti lielā slepenībā. Domājams, ka izgudrojumam būs liela nozīme bruņošanās rūpniecībā. Tagad mēģinājumi nobeigti un varēšot sākt lētā alumīnija masveida ražošanu.

Alfreds Vangs ir Britu Kolumbijā Alumīnija S'bas vadītājs. Šajā uzņēmumā ieguldīti lieli kanadiešu kapitāli. Vanga tuvākie līdzstrādnieki ir viens holandietis un vairāki kanadiešu elektroinženieri. Sakarā ar jauninājumu, uzņēmumu stipri paplašinās.

Pēdējā kara laikā Vangs strādājis pie t. s. Manhutana projekta, kas ASV armijai deva iespēju pagatavot atombumbu. Zinātnieks paskaidro, ka panākumi palētinātā alumīnija ražošanā ir ciešā sakarā ar viņa darbu un atklājumiem kara laikā. Izgudrojumā lietotas tās pašas matēmatiskās formulas, kas noderējušas atombumbas pagatavošanai. Ejot šo ceļu, viņa pētījumi noveduši pie jauna veida elektrības atrašanas, kas dod iespēju lēti ražot alumīniju.

Jaunās elektrības ražošana lielā mērā atšķiroties no parastā maiņ- un līdzstrāvas elektrības ražošanas paņēmiena. Šeit garos viļņus apzīmējot par „kvadrātiskiem". Jaunais alumīnijs, ko iegūst speciālās elektriskās krāsnīs, sastāv no boksita un kriolita.

Latviešu Nacionālā Apvienība Kanadā

Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā mērķis ir apvienot Kanadā esošos tautiešus vienā saimē latvietības saglabāšanai un kopīgu uzdevumu veikšanai. Kā apolitiska organizācija, LNAK plaši atver durvis katram tautietim, kas pievienojas viņas mērķiem, neatkarīgi no tā, vai viņš ir kādā citā organizācijā vai ne. Arī katrai latviešu organizācijai un draudzei ir iespējams un vēlams kļūt par LNAK līdzdalībnieci, tādējādi pavairojot latviešu rindas un uzturot viņu garīgo stiprumu.

Lielākā un dārgākā manta tagad mums ir dzīvais latviešu cilvēks. Viņa saglabāšanai piešķirama vislielākā vērība. Mēs nezinām, cik daudz no dzimtenē palikušajiem vēl stāvēs Daugavas krastos, ja liktenīgā atbrīvošanas stunda nāks. Bet mūsu valsts būs tikai tad, ja pasaules tālēs izkliedētie paliks uzticīgi savai zemei, savai kultūrai, tradicijām un latviskajam garam, ja tie būs vienoti un organizēti.

Latviešiem izceļošanas zemēs ir daudz organizāciju, kas liecina par rosīgumu un uzņēmību. Katra pozitīva organizācija dara svētīgu darbu, bet arī šis atsevišķo organizāciju darbs ir jāsaskaņo un jākonsolidē vienā kopējā latviešu gribas izpausmē.

Minēto iemeslu dēļ visās zemēs ir nodibinājušās centrālās organizācijas. Šāda latviešu apvienotāja ,centrālā, organizācija Kanadā ir LNAK.

LNAK statuti paredz, ka tās dalībnieki ir visi Kanadā dzīvojošie latvieši. Bet par vēlētājiem var būt tie, kas kārtojuši savas saistības ar organizāciju. Ja šīs priekšrocības līdz šim nav pilnīgi izmantotas, tad tās iespējams izmantot tagad, visiem kļūstot par LNAK pilntiesīgiem dalībniekiem. Pienākumi, ko šī organizācija uzliek minimāli, toties viņas nozīme un katra jauna apvienības locekļa svars kopējā darbā ir liels.

Dzimtenē palikušajiem brāļiem un māsām ir ņemta rīcības brīvība. Un mēs, kas tik laimīgi varam būt, ka esam izkļuvuši no tumsas un varmācības loka, esam vienīgā nākotnes cerība. Tāpēc cīnīsimies visiem spēkiem savā personīgā stāvokļa celšanai šinī jaunajā zemē un krāsim materiālās vērtības savas dzīves nostiprināšanai, jo tie ir pamati latviešu saimes labklājībai un viņu organizāciju stiprumam. Bet tanī pašā laikā nenoliegsim arī savu tautu, bet būsim lepni uz to un dosim katrs savu tiesu arī kopējo uzdevumu veikšanai. Ziedosim nedaudz aktīvitātes un mazliet materiālu atbalstu latviešu kopīgam centram! Izkļuvuši brīvajā pasaulē, nezaudēsim dārgo laiku un nacionālo pašcieņu sīkos personīgos vai organizāciju strīdos. Kļūsim vienota latviešu saime Kanadā!

Lai to panāktu:

1) visas latviešu draudzes un organizācijas lūgtas aktīvi atbalstīt Apvienības darbu, — morāli un materiāli, kā arī popularizējot sabiedrībā centrālās organizācijas nozīmi un aicinot savus biedrus kļūt arī par LNAK pilntiesīgiem dalībniekiem;

2) atsevišķie tautieši mīļi lūgti nevērot Apvienības darbu un centienus pasīvi no malas, bet piedalīties tanī aktīvi pārvaldes organu vēlēšanās, kārtojot tos pašus nelielos dalības naudas maksājumus un sekmēt Apvienības darbu vienmēr un visur, kur tas iespējams.

Ar nelielajiem līdzekļiem, ko tautieši līdz šim Apvienībai devuši, jau ir veikts milzīgs darbs, bet šis darbs varētu būt vēl iespaidīgāks, ja atsaucība un atbalsts būtu lielāki. Šeit godam pieminams un citējams akmenī kaltais uzraksts mūsu ministru kabineta un ārlietu ministrijas namam Rīgā — Saticībā mazas lietas aug. Ja šī patiesība bija godā celta mūsu brīvvalsts laikā savās mājās, tad tagad, minot svešu zemju lielceļus, tai jākļūst par mūsu visu ikdienas saukli!

(Nobeigums sekos)

KAS SPIEŽ VĀCIEŠUS BRUŅOTIES?

Rietumos aizvien skaļāk ieskanas bažīgas balsis, ka Bonnas Vācijā jo dienas jo drošāk paceļot galvu nacisms un tauta to uzņemot vairāk kā draudzīgi. Kremļa inspirētie ziņu avoti nemitīgi sludina, ka amerikāņi spiežot vāciešus bruņoties, ka Vācijas daļas tomēr esot beidzot jāapvieno, bet Londona un Vašingtona to tīši aizkavējot, jo nevēloties izvākt savu karaspēku, kas gatavojoties lēcienam uz bezgala miermīlīgo Padomju Savienību un tai draudzīgām zemēm. Savā visjaunākajā intervijā presei Rietumvācijas kanclers Dr. Konrads Adenauers deklarējis Bonnas valdības koalicijas oficiālo viedokli minētajos kardinālajos jautājumos.

Tiesa, vācieši ne labprāt atkal vēlas kļūt karavīri — saka Rietumvācijas kanclers. Posts un ciešanas, ko Otrā Pasaules karā pieredzēja pasaule un ko visdziļāk savās miesās izjutuši vācieši, vēl dzīvs un svaigs viņu atmiņā. Viss tas draudīgi tēlojas no jauna acu priekšā, padzirdot kaut vārdu par kazarmām, karavīriem un ieročiem. Par spīti šai nepatikai vācieši spiesti pulcināt kazarmās savus dēlus, vīrus un brāļus, lai tie uzvilktu karavīra tērpu un sagatavotos cīnītāja sūrajiem uzdevumiem. Komūnisms, kas draudīgi vēršas pēc brīvās Vācijas daļas, ir tās lielās un reālās briesmas, kas spiež vāciešus dot savus karavīrus vispirms pašas Vācijas aizsargāšanai.

Pamatojoties uz savu militāro padomnieku aplēsumiem, Dr. Adenauers informēja, ka Rietumvācija pašreiz var noorganizēt vismaz 12 divīzijas, ko iekļaut kopējos Eiropas aizsardzības bruņotajos spēkos.

Vēršoties pret tiem, kas oponē Vācijas apbruņošanas ieteicējiem, bažījoties par prūsiska militārisma atdzimšanu, Adenauers saka: „Ir bērnišķa valoda runāt, ka Vācija var kļūt par jaunām briesmām. Kā tas gan iespējams? Vācijā taču novietotas arī amerikāņu, britu un citu sabiedroto divīzijas, apgādi vācu divīzijas saņems no Savienotajām Valstīm. Un, galvenais, vācu divīzijas jau nerīkosies patstāvīgi, bet būs iekļautas t. s. Eiropas armijā. Bez tam vāciešu rīcībā nebūs vismodernākie ieroči, piem., atomieroči.

Apstrīdot nesen presē plaši apcerēto sabiedriskās domas pētīšanas institūta vērtējumu, ka tikai 20 proc. vāciešu aktīvi pretotos nacisma varas atjaunošanai, Bonnas valdības galva atzīst zināmu sajukumu vāciešu uzskatos par īstenu demokratiju. Pašos pamatos vācieši tomēr esot demokrati. Bez tam Vācijai esot bijis demokratisks režīms arī pirms Hitlera valdīšanas laika, uzsvērti atgādina Adenauers visiem tiem, kas atceroties tikai to, ko devis vadonības laikmets. Neseno gadu nedemokratiskās iezīmes tautas uzskatos ir jāiznīdē, un to arī panāksim, bet nacisms nebūt nav lielākā un bīstamākā problēma Vācijā. Komūnisms ir lielākās briesmas, kas draud ieviesties Vācijā gan ar viltu, gan ar varu.

Demokratizējot Rietumvāciju, ir liela tās iekšpolītiska problēma: kā panākt, lai vācu pilsonis atkal pareizi izjustu savas attieksmes pret valsti.

Rietumu un Austrumu Vācijas atkal apvienošana vienā valstī ir vācu politikas galvenais gala mērķis, bet tas nav pats galvenais šīsdienas uzdevums.

Skarot sāpīgo Sāras apgabala jautājumu, Dr. Adenauers vēlējās atkārtoti uzsvērt, ka turienes iedzīvotājiem un nevienam citam sakāms izšķirīgais vārds par Sāras turpmāko statusu. Šī problēma jānokārto ar tautas nobalsošanu, vai to var izlemt brīvi izvēlēta iedzīvotāju pārstāvība. — Dodot Sāras apgabala iedzīvotājiem pilnīgu demokratisku brīvību, strauji progresēs arī franču un vāciešu saprašanās.

ASV DUBULTO STRŪKLLIDMAŠĪNU RAŽOŠANU

ASV Aizsardzības mobilizācijas direktors Čarls Vilsons, sakarā ar pirmā veiksmīgā amerikāņu strūkllidmašīnas izmēģinājuma lidojuma desmito atceres gada dienu deva interesantus paskaidrojumus par strūkllidmašīnu ražošanu Sav. Valstīs.

1952. gada beigās strūkllidmašīnu būvei jābūt divtik lielai kā šī gada sākumā.

Savienotās Valstis nevienu no savām jaunākām strūkllidmašīnām nav sūtījušas uz Koreju. Par spīti tam amerikāņiem Korejā vēl arvien pieder virskundzība gaisā. „Ir tiesa, ka mūsu lidotāji ir labāk apmācīti, bet, man liekas, ka patiesībā, pirmās F-86 ir labākas lidmašīnas par krievu MIGiem. Zaudējumu samērs mūsu F-86 virs Korejas pret MIGiem ir viena pret septiņām viņu.

Kad būsim izveidojuši savu programmu, mums būs labākā gaisa flote pasaulē un mums būs mašīnas, kas mums atļaus to uzturēt

Atbildot uz jautājumu, kāpēc nepieciešams tik ilgs laiks strūkllidmašīnu ražošanai, Vilsons aizrādīja uz grūtībām šai laukā:

1) II. Pasaules kara propellera lidmašīnas P-51 pagatavošanai bija vajadzīgas 41.800 darba stundu, kamēr pirmās strūkllidmašīnas F-86 pagatavošana prasījusi 1.137.000 darba stundu.

2) Vajadzēja uzcelt kalšanas un velteņošanas ierīces, kas ražotu strūkllidmašīnu rāmjus bumbvežiem un iznīcinātājiem. Šīs spiedes, skaitā 17, kas izmaksās pusmiljardu dolaru, būs deviņu stāvu namu lielumā un spēs attīstīt 100 miljonu mārciņu lielu spiedienu. Gaisa flotes programmu nevar īstenot bez šīm spiedēm, lielāko no kurām var uzcelt tikai 14 mēnešos.

3) Strūkllidmašīnu laikmets padarījis vecos tradicionālos metallus par nepiemērotiem, jo milzu temperātūra un spiediens tos izkausē, sakarā ar ko tie aizstājami citiem metalliem, kas daudz grūtāki apstrādājami.

4) Prasība pēc svelmes pretestības materiāliem likusi kombinācijās ar metallu izmēģināt arī keramiku, kas ārkārtīgi sarežģī izmēģinājumus, padarot tos par grūtākiem, kādus jebkad Amerikas rūpniecība piedzīvojusi.

Spiegi Korejā

Seula. — Dienvidkorejas policija apcietinājusi 10 spiegus, no kuriem divi spiegošanu mācījušies Maskavā. Aizturēto starpā ir arī viens pašu dienvidkorejiešu policists un divi tirgotāji. Visa aizturēto spiegu grupa apsūdzēta arī 26 korejiešu nogalināšanā.

Policija noskaidrojusi, ka spiegu loks cieši sadarbojies ar ziemeļkorejiešu partizāniem, kas ieplūduši ASV 8. armijas aizmugurē. Spiegi pētījuši sabiedroto piegādes līnijas un apgādes centrus, par ko informējuši ķīniešu lidotājus.

Jauni kara draudi Balkānos

Belgrade. — Maskava sākusi apbruņot ar strūkllidmašīnām savus satelitus Balkānos, kas apliecina, ka Kremlis plāno jaunas agresijas un līdz ar to ceļas jauni kara draudi šajā pasaules daļā — paskaidroja Tito, uzrunājot ap 400 amerikāņu žurnālistus un radio reportierus, kas pašlaik apceļo Eiropu un Tuvos Austrumus, lai studētu Rietumu politikas iedzīvināšanu un amerikāņu saimnieciskās un militārās palīdzības izlietāšanu. Sistēmatiskos strūkllidmašīnu sūtījumus uz satelitvalstīm Balkānos un šo zemju lidotāju delegēšanu uz kursiem Maskavā Tito nosauca par plānveidīgu gatavošanos kādai nezināmai dienai, bet viņš arī tūdaļ sprieda, ka tuvākajos mēnešos neesot paredzama ne invāzija Dienvidslavijā, nedz arī liela kara uzliesmošana šajā zemes stūrī.

„Spriežot pēc tā, ko paši esam pieredzējuši no Maskavas, jādomā, ka viņi nemaz nevēlas cita bruņota konflikta, bet cenšas gūt panākumus ērtākā veidā — ar ekonomiskiem vai citādiem līdzekļiem, bet ne militāriem.

Kremlim visvairāk nepatīk Rietumu bruņošanās un nepatīk tik ļoti, ka Maskava ir gatava darīt daudz ko, lai šo kolosālo gatavošanos apturētu. Tālab arī šai parādībā slēpjas jauni kara draudi."

ASV atsakās aizdot Irānai

Vašingtona. — Savienotās Valstis atteikušās sekot Irānas lūgumam un tai aizdot 120.000.000 dolaru, jo Irānas valdībai ir iespējams attiecīgo summu sagādāt no saviem naftas avotiem, tos pienācīgi izmantojot.

Zviedrija iegrožo komūnistus

Stokholma. — Kreiso aprindu aktīvitāti, kas allaž bijusi nelojāla pret valsti, kura viņiem nodrošina labklājību un brīvību, demokratiskā valstī, beidzot sākusi izmanīgāk novērot un iegrožot arī Zviedrijas valdība, kuras pārliecīga ietiepība pret Sarkanās Paradīzes kalpiem kaitinājusi daudzus.

Zviedru policija nule apcietinājusi bijušo Zviedrijas armijas seržantu Gjersvoldu, kas ir komūnistu partijas biedrs un spiegojis Padomju Savienības labā.

32 g. v. Gjersvolds pienākts Zviedrijas militāru noslēpumu nodošanā Padomju Savienības sūtniecības darbiniekiem Stokholmā. G. savas zemes armijas noslēpumu izokšķerēšanā sadarbojies ar divi citiem komūnistiem: Fritjofu Enbomu un tā draudzeni Lilianu Cederu. Arī abi pēdējie gaida tiesas dienu.

Gjersvolds strādā kādā metalla apstrādāšanas fabrikā Luleā Zviedrijas ziemeļos. Tanī pašā laikā viņš darbojies arī turienes komūnistu laikrakstā. Policijai likusies aizdomīga G. greznā dzīve, kaut gan viņš strādā fabrikā tikai nepilnu darba laiku un komūnistu laikraksta redakcija tam nespēj maksāt atalgojumu, jo lasītāju maz. Vēl pirms gada viņš bijis armijā, kāda forta apsardzē, kur arī ieguvis dažādus militārus plānus, ko virzījis tālāk uz krievu sūtniecību Stokholmā.

ASV ratificējušas miera līgumu ar Japānu

Vašingtona. — Savienoto Valstu Senāts ratificējis miera līgumu ar Japānu, līdz ar ko oficiāli izbeigts kara stāvoklis ar Japānu, kas ilga 6 1/2 gadus pēc II Pasaules kara izbeigšanās. Par ratifikāciju balsoja 66 senātori, pret 10. Tai pašā laikā, ar 58 pret 9 balsīm ratificēts arī ASV un Japānas drošības līgums, kas Savienotām Valstīm dod tiesības novietot savu karaspēku Japānā miera uzturēšanai Tālajos Austrumos, ieskaitot Koreju. Līgumu jau ratificējušas Lielbritanija, Japāna, Austrālija, Jaunzēlande un Ceilona. Līgums iegūs spēku pēc tam, kad vēl viena no tālāk uzskaitītām valstīm būs devusi savu ratifikāciju. Šīs valstis ir: Francija, Indonēzija, Holande, Pakistana vai Filipīnas.

LATVIJA

ir Amerikas kontinentā plašākais latviešu laikraksts, kas mūsu tautiešiem Savienotajās Valstīs un Kanadā sniedz vispusīgu informāciju par latviešu dzīvi visās zemēs, tāpat arī ziņas par pasaules politiskajiem notikumiem.

Laikraksts pasūtināms visās ASV un Kanadas Daugavas Vanagu Apvienībās, nodaļās, kopās un pie DV pilnvarotiem, kā arī laikrakstā redakcijās ASV un Kanadā un pie mūsu pārstāvjiem.

LNAK palīdzības darbs

Pie Latviešu centrālās organizācijas — LNAK — sekmīgākai darba izvēršanai ir nodibināta atsevišķa Palīdzības nozare, par kuras vadītāju ir iecelts pulkv. Liepiņš un par palīgu prāv. Skrodelis. Palīdzības nozares uzdevumos ir sagādāt līdzekļus palīdzībai mūsu pašu tautiešiem. Bet šādu līdzekļu devēji var būt it īpaši mūsu pašu latviešu sabiedrība Kanadā, jo svešniekam tos lūgt ir grūtāk, un tas mūsu vajadzības arī tik labi nesapratīs. Tāpēc līdzekļus sanesīsim mēs paši. Palīdzības nozare vāks līdzekļus trim mērķiem:

a) immigrācijas palīdzībai, 2) grūtdieņiem Eiropā un c) pabalstiem Kanadā.

Ir gadījumi, kad LNAK ir izkārtojusi kāda tautieša iecelošanu Kanadā, sagādādama viņam darba un dzīvokļa garantijas, bet trūkst naudas līdzekļu viņa ceļa izdevumu segšanai, kādus pieprasa Kanadas valdība. Lai tikai šī iemesla dēļ vien neaizkavētos iecelošana vai pat to neноraidītu, tad vajadzīgas zināmas naudas rezerves, kuras šādos gadījumos izlietotu aizdevumiem vai pabalstiem ceļa naudas samaksai. Ka mēs to varam, pierāda invalida V. Plēsuma līdzekļu vākšanas akcija.

Eiropā, sevišķi Vācijā, palikuši mūsu invalidi, tbc slimie, vecie ļaudis un atraitnes vai ģimenes ar bērniem. Daudzos gadījumos palīdzība viņiem ir nepieciešama. Pat neliela pabalsta summa jau var padarīt gaišākus viņu brīžus.

Vākt līdzekļus palīdzībai Kanadā domāts tādiem gadījumiem, kad kāds tautietis vai ģimene slimības, tuvinieka nāves vai bezdarba gadījumā nonāk trūkumā. Atkarībā no gadījuma rakstura šos līdzekļus izlietotu atmaksājama aizdevuma vai pabalsta veidā.

Katram no šiem trim palīdzības veidiem Palīdzības nozare ir iekārtojusi atsevišķu kontu. Ziedojumu devēji tāpēc lūgti norādīt — kādam tieši mērķim (immigrācijai, grūtdieņiem Eiropā vai pabalstiem Kanadā) viņi vēlas savu naudu ziedot. Ziedoto naudu tad izlietos stingri pēc ziedotāju norādījuma, un tā būs garantija, ka ziedotie līdzekļi nonāks tieši tur, kur pats ziedotājs būs atzinis savu palīdzību par visvajadzīgāku un derīgāku.

Bet palīdzības nozare viena pati savus mērķus nevar realizēt, ja tai nenāk palīgā visi latvieši, kādēļ tā griežas pie visām latviešu draudzēm, biedrībām, organizācijām un kopām Kanadā ar lūgumu iesaistīties šinī palīdzības darbā un sadarboties ar Palīdzības nozari. Ir zināms, ka arī jau tagad kā atsevišķie, tā organizētie tautieši šādā palīdzības darbā jau daudz dara. Palīdzības nozare vēlētos redzēt šo darbu saskaņotu un pārskatāmu, kādēļ paredzējusi šādu kārtību:

Palīdzības nozare priecāsies pieņemt ziedojumus cauru gadu, bet tā ļoti pūlēsies — un lūdz to darīt arī visas draudzes, biedrības, organizācijas un kopas ziedojumu vākšanu izvērst visplašāk divas reizes gadā — mātes dienā un 18. novembrī, iesaistot šinī darbā visu organizāciju biedrus un atsevišķi stāvošos tautiešus. Ienākušās ziedojumu summas izlietotu šādā veidā:

a) immigrācijas palīdzībai iemaksātie ziedojumi pilnos apmēros iesūtāmi LNAK Palīdzības nozarei, kas visas Kanadas apjomā vienīgā pārzina un kārto tautiešu immigrācijas lietas vietējās un centrālās immigrācijas iestādēs un šim mērķim domātos līdzekļus attiecīgi izlieto,

b) grūtdieņu palīdzībai Eiropā savāktos līdzekļus draudzes biedrības, organizācijas un kopas var vai nu pašas nosūtīt uz Eiropu, vai arī nodot LNAK Palīdzības nozarei pārsūtīšanai,

c) pabalstiem Kanadā ienākušos ziedojumus draudzes, biedrības, organizācijas un kopas vai nu izlietotu pašas vietējiem pabalstiem, vai arī iesūtītu LNAK Palīdzības nozarei.

Par šo ziedojumu daļu, kas būs izlietota tieši, pārsūtot uz Eiropu vai piešķirot pabalstus Kanadā, Palīdzības nozare lūdz viņai par katru gadījumu paziņot un iesūtīt gada pārskatu, lai centrālai palīdzības iestādei būtu ieskats par ziedojumu apgrozību visas Kanadas mērogā.

Ziedojumi uz Vāciju nosūtāmi pēc izvēles vai nu — **LCK Latviešu Pašpalīdzības Fondam, kura vadītājs ir mācītājs A. Abakuks, ar adresi — D. P. Camp, Block 9, Augustdorf b. Detmold (21a), Germany, vai arī Daugavas Vanagu Centrālās valdes priekšsēdim, plkv. Janumam ar tādu pašu adresi.** Minētie pārstāvji tad iesūtītās summas sadalīs pēc vajadzības.

Lai LNAK Palīdzības nozarei būtu līdzekļi palīdzības darbam, tad viņa lūdz augšminētajās divās līdzekļu vākšanas sevišķajās dienās kādu daļu ienākušo ziedojumu iesūtīt tās rīcībā.

Visi Palīdzības nozarei sūtāmie ziedojumi jāpārsūta ar čeku vai money order'u un izrakstāmi uz LNAK Aid Branch vārda un adresējami — LNAK Aid Branch, P. O. Box 285, Term. „A", Tornoto, Ont. Uz tādu pašu adresi sūtāma arī visa pārējā Palīdzības nozarei domātā sarakste.

Palīdzības nozare darbojas un līdzekļus izlieto saziņā ar LNAK valdi un viņas darbību pārrauga LNAK revīzijas komisija.

I. Žīgurs,
LNAK valdes priekšsēdis

A. Liepiņš,
LNAK Palīdzības noz. vadītājs

DAUGAVAS VANAGI

DAUGAVAS VANAGU SANĀKSME LONDONĀ

Londonas DV fonda delegātu gadskārtējo sanāksmi 8. martā ievadīja ar Kalpaka atceres svinībām. Runāja sūtnis Kārlis Zariņš un R. Osis. Koncerta daļā piedalījās Londonas latviešu koris A. Jēruma vadībā. Deklamēja Jānis Zariņš.

Sūtnis Zariņš iztirzāja starptautiskos notikumus, sevišķi pašreizējos pie Eiropas armijas tapšanas. DVF valdes priekšsēdis A. Alksnītis, ziņojot par organizācijas darbību, konstatēja, ka pag. gadā kopā ar iepriekšējā gada pārpalikumu, ieņemts — 9324 mārciņas. Visvairāk izdots bij palīdzībai apvienībai Lielbritanijā, kas atrodas slimnīcās un tbc sanatorijās. Ārstēšana ir gan bezmaksas, bet pabalsti tik niecīgi, ka ar tiem nevar iztikt. Pabalstu izmaksāts 1385 mārciņas. streptomicīna iegādei, kas nosūtīts uz Vāciju. DV Centrālai valdei Vācijā nosūtītas 1687 mārciņas, sabiedriski kultūrālām vajadzībām izdots 453 mārc. Daugavas Vanagu nama saimniecība arī bijusi sekmīga. Nama gada laikā nakšņojušas 1107 personas 3500 diennaktis. Turklāt nav jāaizmirst arī nama sabiedriskā un kulturālā nozīme.

Daugavas Vanagu fonds Lielbritanijā atbalsta arī kultūras pasākumus un skolas. Skolas uzturēšanai no DVF vien, vai kopā ar citām latviešu organizācijām.

Vēlēšanās izraudzīja jaunu valdi nākošajam darbības gadam: A. Alksnīti, M. Ķeņģi, K. Strazdiņu, P. Kursieti, Z. Bukovski, A. Mauriņu, L. Rumbu, P. Saulīti un E. Zīlinski. Delegātu pilnsapulce atbalstīja arī Centrālās valdes [illegible] Vācijā [illegible] invalidu namu, kādam nolū- ap 500 mārciņas. Ziedojumi turpina ienākt. Lielbritanijas DVF, kā lielākā vanagu organizācija (4400 biedru) apsveica arī globālās valdes nodibināšanu, kuras konstruēšanās sēde notiks Londonā 11. aprīlī. Uz globālās valdes sēdi iebrauks izvēlētie valdes locekļi no Vācijas un Zvied-

Latvietis vikingu zemē

ĢENERĀLKONSULAM ARTURAM VANAGAM 70 GADU DIENĀ

Mūsu jaunākai paaudzei Vanaga vārds vairāk pazīstams no tiem laikiem, kad . . . bebri atkal sāka apdzīvot mūsu dzimtenes mežu upju krāstus. . . Senlaikos mūsu upes bija bebriem bagātas. Pēc vienām ziņām pēdējais bebrs nošauts 1855. g. pie Jēkabpils, pēc citām ap 1870. g. Kujupē (Vidzemē). 1927. gadā ar ģenerālkonsula gādību no Norvēģijas ieveda vairākus pārus bebru un ielaida Ugāles, Dundagas un Smiltenes upēs.

A. Vanags, savu dzīvi ziemeļos vadīdams, nekad nav aizmirsis savu tēvu zemi, it sevišķi dzimto pagastu, un tāpēc minams kā skaists piemērs mūsu tālumā izklīdušai jaunatnei.

Savai Vecpiebalgas draudzei viņš dāvāja skaistu baznīcas zvanu, un melodiskas kļuva Piebalgas āres svētrītos.

Sekojot jaukam tikumam — post māju, kurp nogurušais arājs mierā iet, gluži latvisku stilu viņš ienesa skaistā piemiņas zīmē: Vecpiebalgas vecajos, tā sauktajos Kronvaldu—Kaudzīšu kapos pacēlās īsti latviskā formā darināts piemineklis Wannag'u (pēc baznīcas ierakstiem, un šo rakstību paturējis arī mūsu jubilārs) dzimtai, kur lasāmi vārdi no tiem laikiem, kad vēl nebija uzvārdu (uzvārdus tur deva 1826. g.), un tur kā pirmais Čolēnu (ciltsmāju vārds) Krīstiņš un tikai tālākajās rindās sākas Vanagu vārds. — Tas bija skaists zieds dzimtam pagastam, un par to nopriecājās visi, kas brauca sērst pie Kronvalda, Pilsētnieka, Kaudzīšiem, Sliedes, Odra un citiem.

Dzīvodams Norvēģijā, ģenerālkonsuls daudz pētījis mūsu senču pēdas veco vikingu zemē, jo hercoga Jēkaba laikā šeit iecelojuši daudzi Kursas ļaudis kā dzelzsraktuvju un kausētavu strādnieki, kā to liecina latviskī māju nosaukumi. — Garī vārdi, uzvārdi sveši, bet māja atgādina seno izcelšanos. Tā Alfs Toftners dzīvo Pērsēs, Jens — Lokos u.t.t. Viņi runā arī citā dialektā, ko pēta norvēģu filologi.

Ģenerālkonsuls palīdzējis daļai tautiešu no Vācijas nometnēm nokļūt Norvēģijā. Šeit ir arī daži latvieši nometušies. Vecie ļaudis sevišķi iepriecināti par laipnību un ērtībām veco mītnēs.

Arturs Vanags dzimis Grotūžu mužā 1882. gada 24. martā. Beidzis Gorķu zemkopības skolu, studējis Rīgas Politechniskā Institūta ķīmijas nodaļā, beidzis Kalnu akadēmiju Vācijā. Strādājis Norvēģijā par raktuvju virsinženieri, vēlāk raktuvju direktors un Latvijas ģenerālkonsuls.

Ar savu ģimeni viņš ieaudzis Norvēģijas klintīs, bet sirds. . . aizvien tiecas pāri Dzintarjūrai uz Gauju, Alauksti, Inesi.

Šinī dienā novēlēsim mūsu jubilāram vecpiebaldzēnam labu veselību, možu garu un ar savu plašo pazīšanos visā pasaulē lai būtu čakls talcinieks mūsu dzimtenes brīvības atgūšanā. Uz to miļu dievpalīgu!

Bergenē, 1952. g. martā.

A. Ozols

PAZIŅOJUMS

Amerikas Latviešu Apvienības jaunievēlētās Centrālās valdes pirmā darba sēde notiks sestdien, 29. martā, plkst. 10 rītā, Ņujorkā, Latviešu Konsultātīvās Kopas pie Brīvās Eiropas Komitejas telpās.

Apvienības centrālais sekretāriāts lūdz visas personas, organizācijas un kopas, kas saņēmuši 1951. gada biedru kartes un vēl nebūtu par tām iesūtījuši norēķinus, pasteigties to nekavējoties izdarīt un neizlietotās biedru kartes sūtīt atpakaļ. 1952./53. darbības gada biedru kartes sāks izsūtīt tuvākās dienās. Norēķini iesūtāmi un jaunās biedru kartes pieprasāmas uz sekojošu adresi: American Latvian Association, Inc., 3220 17th St., N.W., Washington 10, D.C.

SŪTNIS APMEKLĒS BOSTONU

Sūtnis J. Feldmans ieradīsies Bostonā 19. aprīlī un piedalīsies sarīkojumā, kur teiks runu. Sekos koncerts.

BOSTONAS TEĀTRIS VIESOSIES ŅUJORKĀ

Bostonas latviešu teātris sniegs viesizrādes Ņujorkā, uzvedot M. Zīverta „Cenzūru" Master Institute teātrī, 323 W. 103 St. Izrādes notiks 5. aprīlī, pl. 8 vak. un 6. aprīlī, pl. 2 dienā un pl. 7 vakarā. Režisors J. Lejiņš, dekorātors — A. Karitons, tēlotāji — M. Sala, J. Lejiņš, R. Birzgalis un V. Streips.

DAINAS KORIS

„Dainas" koris rīko koncertu sestdien, 10. maijā. Koris piedalīsies LNAK sarīkojumā 15. jūnijā Massey Hall'ē sakarā ar sūtņa K. Zariņa viesošanos Toronto.

Jaunus dziedātājus lūdz pieteikties v i s ā s balsu grupās tuvāko divu nedēļu laikā.

Mēģinājumi plkst. 8,00 vakarā, pirmdienās, 274 Concord Ave un ceturtdienās, 123 Huron Str.

Kora valde.

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI!

AIZRĀDĪJUMS

Operdziedoņa J. Niedras koncerts Sv. Andreja baznīcas zālē 30. martā, plkst. 8 vakarā.

GARĪGS KONCERTS BOSTONĀ

Svētdien, 30. martā, plkst. 4 pp., Ev.-Lut. Trimdas — Emanuela baznīcā 94 Warren St., pie Dadleja stacijas un plkst. 6.30 vak. Ev.-Lut. Trīsvienības baznīcā, 41 Highland St. Roxbury, notiks liels garīgs koncerts, kurā piedalās:

Luigi Vena, izcils varoņtenors no Italijas, Rūdolfs Valdmanis — lirisks tenors, Daila Kaucis — soprāns, brīvm. Jānis Spalviņš — ērģeles, Karina un Ingr. Gutbergas klav. un stīgu trio L. Knet-Špechte, E. Kirācs, J. Spalviņš. Svētrunas: Ev.-Lut Trimdas baznīcā prāv. Kr. Valters, Ev.-Lut. Trīsvienības bazn. māc. J. Graudiņš. Ieeja pret ziedojumu kartēm, sākot ar 95c. Koncertu atlikums par labu latviešu invalidu nama iegādei Vācijā.

Kartes būs dabūjamas koncerta dienā pie ieejas.

PRIEKŠLASĪJUMS

TLB Inženieru un Techniķu kopa rīko sestdien, 29. martā, plkst. 6 vakarā, Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē prof. Dr. ing. V Burkevica priekšlasījumu Šīsdienas Vācija. Prof. V. Burkevics gada sākumā ieradies no Vācijas Kanadā un savā priekšlasījumā sniegs vispārēju pārskatu par Vācijas pašreizējo stāvokli, kā arī par latviešu trimdinieku dzīvi Vācijā.

Visa latviešu saime laipni aicināta ierasties.

Ieeja pret ziedojumiem. Viss ienākums par labu Latviešu skolai un Jaunatnes kursiem.

Tautieši — izmantojiet izdevību dzirdēt saistošu priekšlasījumu un līdz ar to pabalstot mūsu latviskās skolas!

RĪKOS BĒRNU SVĒTKUS

Toronto Latviešu Sporta Klubs pašlaik veic priekšdarbus latviešu bērnu svētku rīkošanai 20. aprīlī Toronto. Tuvāka informācija sekos.

SARĪKOJUMI TORONTO

Piektdien, 28. martā, plkst. 8,00, Sv. Andreja baznīcas m. zālē komp. T.ĶENIŅŠ runās par tagadnes mūzikas novirzieniem. Skaņuplatēs: Debisī un Stravinskis.

Svētdien 30. martā, plkst. 8,00 Sv.Andreja b-cas l. zālē operdz. J. NIEDRAS koncerts. Pied. brīvmāksl. M. Plosteniece (soprāns un M. Tūtere (klav.).

Svētdien 6. aprīlī, plkst. 6,00, Sv. Andreja b-cas l. zālē, dzied. L. Karlsones, vijoln. G. Lapensona un pian. E. Timermanes koncerts.

PADOMS UN PALĪDZĪBA TIEM, KAM GRŪTI ATRAST DARBU

DARBS un BEZDARBS

Tautiešiem, kuriem kaut kādu iemeslu dēļ ir grūtības darba atrašanā, ieteicams izmantot YMCAs palīdzību, kas iekārtojusi šim nolūkam īpašu nozari — Vocational Service. Ņujorkā šāda iestāde atrodas 40 Est St., N.Y.C., un tās ārzemnieku nodaļas vadītājs ir igauņu mācītājs H. A. Hendricksson's (tel. LE 218615). Hendriksons ir izpalīdzējis jau daudziem latviešiem un solās ar prieku to darīt arī turmāk. Viņš runā arī vāciski un krieviski.

Pie viņa griezušies invalidi, kam tas ir sagādājis piemērotu darbu, vai nu fabrikās vai biroja darbos. Daudzi invalidi novietoti darbā televīzijas fabrikās, kur var veikt darbu sēžot un var izpelnīt 1 dol. stundā. Ja tiem ir kaut cik angļu valodas zināšanu, tos var novietot bankās vai apdrošināšanas sabiedrībās kā pasta iznēsātājus (mail boy) vai taml. Daudzos gadījumos ir vajadzīga pārskološana, ko veic bez atlīdzības Ņujorkas pilsētas labklājības nozare. Atsevišķos gadījumos apgādātas arī protēzes.

Vajadzības gadījumā YMCA izsniedz atsevišķām personām arī naudas aizdevumus apm. 100 dol. apmērā. Māc. Hendriksons ar lepnumu aizrāda, ka baltieši atmaksājuši savus aizdevumus 100 procentīgi, ko gan nevar teikt par citu tautību piederīgiem. Amerikāņi apbrīno arī DP vispusīgās zināšanas un piemērošanās spējas. Amerikāņus novietot darbā esot daudz grūtāk, jo tiem parasti katram ir sava šaura speciālitāte.

Lielāks darba piedāvājums pašlaik ir garā vājo slimnīcā. Ņujorkas apkārtnē ir vajadzīgi ap 100 šādu darbinieku. Var pieteikties vīrieši un sievietes, arī precēti pāri bez bērniem, no 20 līdz 50 gadu vecumā, var būt arī invalidi. Darbs nav grūts, jāuzrauga slimie. Atalgojums no 2.600 līdz 3.400 dol. gadā. Par dzīvokli un uzturu atrēķina 60 dol. mēnesī.

Labas izredzes ir mechaniķiem. Nesen Forda auto fabrika Buffalo pieņēma strādniekus bez speciālām tehniskām zināšanām zem 35 gadi vecus, kas tagad izpelna 130 dol. nedēļā. Ir liels pieprasījums pēc techniskiem zīmētājiem.

Sievietēm labas izredzes ir apdrošināšanas sabiedrībās kā biroja darbiniecēm un grāmatvedēm.

Vecākiem cilvēkiem ieteicams iegūt skolotāja tiesības, ko var viegli sasniegt, ja ir apmierinošas angļu valodas zināšanas. Skolotāja alga sākumā ir 3000 dol. gadā.

Māc. Hendriksons pag. gadā ir pakalpojis ar padomiem 2987 cilvēkiem, no kuriem 1075 novietojis darbā.

Jauna sieviete vajadzīga pastāgam darbam mākslas veikalā French Art Store, 563 Yonge St. Toronto. Tel. KI 5487.

INVALIDA PATEICĪBA

Izsaku savu vissirsnīgāko pateicību Vitalija Dongo ģimenei Čikagā par materiālo atbalstu, ko saņēmu Vācijā, par man apgādāto iespēju iecelot Amerikas Savienotās Valstīs kā invalidam, un palīdzīgo roku, man esot Jaunajā Pasaulē. Tāpat mana sirsnīgākā pateicība Benedikta Vīksnas ģimenei — Čikagā, kas mani nebija aizmirsuši Vācijā un ir palīdzīgi jaunajā dzīvē. Pateicos arī visiem citiem tautiešiem, kuri ir atcerējušies mani šai krastā.

Būtu vairāk bijis tik atsaucīgu siržu, mūsu, latviešu, invalidu pulciņš būtu lielāks šinī krastā.

Tuvojas Lieldienas, — sagādāsim, kaut mazu prieku un atcerēsimies Vācijā palikušos: sirmās māmiņas, tēvus, mūsu invalidus un pārējos grūtībās nonākušos tautiešus. Viņu tur ir daudz mazāk, kā mūsu šeit un ar labu gribu visu var iespēt.

Latviešu invalids Čikagā,
M. Grudulis

LATVIEŠU SKAITS ASV AUG

22. martā ar kuģi Gen Stevart no Brēmerhāfenas Ņujorkā ieradās: Anna Mustaps.

23. martā ar kuģi Gen Heitzelman Ņujorkā ieradās: Anna Krastiņš; Lidija Kanters; Rūdolfs Belousovs; Biruta Dzenītis.

Sirsnīgi sveicam tautiešus jau-

PIRMIE LNAK PĀRSTĀVJI

Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā, kā centrālās organizācijas, galvenais mērķis ir visu Kanadā dzīvojošo latviešu apvienošana. Šis izcilais mērķis, kas stāv pāri visiem citiem mērķiem ir cienīgi izteikts LNAK statūtos, kas pieņemti 1950. gada 7. maijā delegātu sanāksmē Toronto. Šim lielajam apvienošanas mērķim pašreizējā laikā, kad ir likts uz spēli būt vai nebūt latviešu tautai, būt vai nebūt Latvijai, ir piešķirama izcila nozīme

LNAK valde savā š. g. 2. marta kopējā sēdē ar prezidiju, nozaru vadītājiem un konsultantiem ir nolēmusi paplašināt savu darbību, piesaistot sev iespējami vairāk latviešu visā Kanadā.

Šim nolūkam LNAK valde nolēmusi dibināt savas pārstāvības visās latviešu dzīves vietās Kanadā. Šo pārstāvju uzdevumi būtu:

Pārstāvēt Apvienību uz vietām; sniegt informāciju par Apvienības darbību; informēt LNAK par latviešu un to organizāciju uzskatiem un vajadzībām uz vietām; iesaistīt Apvienībā kā jau organizācijās esošos, tā arī ārpus tām stāvošos latviešus;izsniegt dalībnieku kartes un iekasēt biedru naudas; pieņemt ziedojumus; noorganizēt sanāksmes Apvienības uzdevumā; koordinēt latviešu organizāciju un LNAK darbību saskaņā ar LNAK tiešiem norādījumiem un uzdevumiem.

Atsaucība šim LNAK valdes ierosinājumam bija dzīva un rosīga. Jau nedaudzās dienās pēc ierosinājuma izsūtīšanas, valde saņēma pirmās pozitīvās atbildes par pārstāvību nodibināšanu uz vietām.

Kā pirmie pārstāvji ir nozīmēti un savu darbību jau uzsākuši:

Montreālā — LNAK pad. loceklis inž. A. Spurmanis un inž. N. Zoldners; Londonā — P. Dreimanis; Otavā — I. Andrejsons; Bramptonā — J. Kalns; Virdžijtaunā — V. Roms; Letbridžā — M. Skujiņš; Vaterlo — I. Čers.

LANK valde cer, ka šim pirmām pārstāvībām sekos daudzas citas, un tādā veidā šis pārstāvību tīkls pārņems visu plašo Kanadu un nebūs nevienas vietas, neviena latvieša, kuru nebūs aizsniedzis šis sauciens par apvienošanos.

Vēstules

VAI TIKAI PATS SPORTS VAINĪGS?

Man nu gan šoreiz iznāk, kā tam kašķīgajam krieviņam: visu dienu nomujies gada tirgū, meklēdams izkaušanos un pēdīgi jau iesēdies ratos braukt mājup, kad ieraudzījis vīrus čupā, bet tad arī pārmetis krustu, pametis ceļa vidū zirgu un meties talkā!

Patiesībā, to tiešo un praktisko daļu, par cik šī problēma skar trimdas latviešus un jaunatni, ļoti vienkārši un sirsnīgi bij aplūkojusi Margarita Kovaļevska. Un pie viņas novērtējuma šķiet arī profesoram Starcam būs diezgan grūti atrast kaut cik objektīvu bazi, polemikai. Bet ja es te iemaisos, tad tikai tādēļ, lai pamaldītos pāris soļus tālāk.

Jāatzīst, ka prof. Starcam sporta lietas ir ļoti plašs pētījumu klāsts un bezkompromisa nostāja, ar asā formā izteiktiem pamatojumiem. Bet vai ikreizes tiesnesis tiešām pakalpo taisnībai, ja viņš noziedznieku notiesā pēc nozieguma faktā? Un sevišķi rūpīgi ir lieta jāapsver šinī gadījumā, kur apsūdzēts nejūtas atsevišķs cilvēks, bet plašā sportistu, sporta entuziastu un arī sporta narkotiku masa. Manuprāt, sports un sportam kalpotāji cilvēki savā vairumā ir tikai kādu citu interešu un ambiciju upuri. Lielākā daļa pat to lāgā neapzinās un nespēj apzināties. Varbūt vissaprātīgāko un rāmāko formulējumu, ļoti tuvu īstajai cēlonībai, pirms š. g. Oslo ziemas olimpisko spēļu atklāšanas, ir pateicis feldmaršals Montgomerijs: vai olimpisko spēļu dalībnieki ir amatieri, tā ir uzskatu lieta, bet ka vispārī amatieru vairs nav, tas ir — fakts. Šis vīrs pats ir pazīstams ne tikai kā karotājs, bet arī aktīvs sporta cienītājs. Citiem vārdiem, fiziskās kultūras templis ir pārvērsts par tirgu, un tirgus nav kultūras, bet naudas un ar to saistīto pūļa kaislību izmantošanas iestādījums. Un vai pašlaik nav tā pati bēda arī ar garīgākām kultūras nozarēm? Un tomēr visas šīs lietas, kurās cilvēce ir iesaistīta ar savu bioloģisko un dvēselisko kompleksu režģiem, nevar strupi pārcirst pušu un sacīt: tas Dievam, tas — uguniji! Garīgos un fiziskos tikumus varētu stiprināt arī sports, tāpat kā tas būtu jādara tiešājām gara mākslām un zinātnēm, bet ja tas nenotiek, tad tur nav vainojami ne ieroči, ne mazie karavīri. Mūsu gadsmita „morālais" pamats un saturs ir — nauda! Tā ir uzsūkusi, asimilējusi un deģenerējusi visu pārējo tikumu formas un saturu. Tiesa, pateicoties viņai pasaulē vēl eksistē kāds skaitliski mazs cilvēku kopums, kas tīrā veidā vēl rada un bauda, kā sportu, tā gara mākslas un tikumus. Bet viņu darbs līdzinās garīgai sterilitātei — tā neaugļo, nepapildina un nepavairo. Masām atliek tikai tirgus būda, un tur pēc visiem tirgus likumiem un peļņas prasībām tās pērk un bauda sportu, mākslu, kultūru un arī reliģiju . . .

Vai un kā mēs te varam līdzēt savām trimdas īpatnējām bēdām, ir grūti atbildēt. Prof. Starca nosodījumi gan var likt mūsu sporta vadītājiem objektīvi un bez dusmām šo — to pārdomāt, bet mazajos un straumes rautajos, tie rada tikai spītību un sarūgtinājumu, kas grimšanu vēl paātrina. Tādēļ Ingridas Vīksnas un Margaritas Kovaļevskas vārdi pelna vairāk ievērības, jo ar viņu mutēm runā ne tikai rakstnieces, bet arī latviešu trimdas bērnu — mātes.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

STUDENTI IZRAUGA REFERENTU ALAs LIETĀS

Ņujorkas Latviešu Studentu Biedrība savā gada sapulcē nolēma izraudzīt ALA's lietu referentu, kas sekotu ALA's darbībai un līdz ar to būtu arī biedrības delegāts ALA's kongresos. Šinī amatā ievēlēja J. Krastiņu.

Jaunajā valdē par priekšsēdi ievēlēja F. Bērziņu un par locekļiem V. Lāci, L. Pūci, M. Volrāti un V. Tumanovski, bet revīzijas komisijā — V. Fogeli, M. Rozentāli un J. Maizīti.

Biedrība apvieno 62 biedrus, no kuriem puse ir aktīvi studenti, bet pārējie studijas beiguši, vai pagaidām pārtraukuši.

DETROITĀ PAPLAŠINĀS DARBA IESPĒJAS

Kopš tā laika, kad ASV sāka savu bruņošanās programmu un ierobežoja automobiļu produkciju, Detroitā radās bezdarbs. Lai uzlabotu darba apstākļus, šinī apgabalā, nodibinājās īpaša komiteja, kurā ietelp strādnieku, uzņēmēju un valdības pārstāvji. Kopš janvāra, kad komiteja sāka savu darbību, bezdarbs Detroitā strauji samazinās. Janvārī Detroitas apgabals saņēmis pasūtinājumus bruņošanās vajadzībām 200 miljonu dolaru vērtībā, bet februārī jau 750 miljonu dolaru vērtībā. Detroitas apgabalā bruņošanās vajadzībām jau strādā 100.000 strādnieku.

KALPAKIEŠU VAKARS LOSANDŽELOSĀ

Kalpakiešu atceres vakaru ar koncertu—balli 8. martā rīkoja Dienvidkalifornijas Latviešu B-ba. Vakaru ievadīja DKLB pr-ks agr. H. Braukis ar uzrunu par plkv. Kalpaka lielo nozīmi mūsu tautas dzīvē. korporāciju kopas tautietes Losandželosā pasniedza DKLB karogu, ko b-bai nodeva kopas seniora prof. A. Raistera kundze. Karoga pasniegšanas aktam sekoja kalpakieša — lidotāju kapt. J. Krastiņa plašs referāts par plkv. O. Kalpaka bataljona gaitām un nozīmi Latvijas valsts dibināšanas laikā. Pēc tam ASV armijas kāravīrs J. Skujiņš (plkv. J. Skujiņa dēls) aicināja tautiešus reģistrēties asins ziedošanai Korejas cīņās ievainotiem karavīriem.

Koncerta daļā piedalījās Z. Skujiņa (deklamācijas un skaņu mākslinieki St. Jansone, V. Barvika, F. Veikins un A. Poriņš.

Sarīkojums bija labi apmeklēts. Vakara atlikums nodots ALA's Aprūpes daļai.

A. P.

IGAUŅI GATAVOJAS VĒLĒŠANĀM

Igauņu nacionālās komitejas ASV vēlēšanas noliktas uz 23., 24. un 25. maiju. Kandidātu uzstādīšanas termiņš jau izbeidzies. Uzstādīts 51 kandidāts, bet jāievēl 30. Uzstādītie kandidāti nepārstāv politiskās partijas.

Visas Savienotās Valstis iedalītas 20 vēlēšanu apgabalos. Vēlētāji var nodot savas balsis personīgi vēlēšanu iecirkņos vai arī nosūtīt tās pa pastu. Vēlēšanu galvenā komisija atrodas Ņujorkā. Tā izsūtīs katram igaunim, kura adrese tai zināma, kandidātu sarakstu. Vēlētājam jānosvītro nevēlamie kandidāti, lai sarakstā paliktu ne vairāk kā 30, un tad dubultā aploksnē jāpiesūta vēlēšanu komisijai. Šādas vēlēšanās igauņiem notiek pirmoreiz. Nacionālo komiteju ievēlēs uz diviem gadiem. Kad tā būs ievēlēta, igauņu trimdinieki tūliņ stāsies pie igauņu vispasaules organizācijas veido-

LATVIJA

Pēdējā laikā vairojas pazīmes, kas liecina par mēģinājumiem iedragāt no komūnisma nagiem paglābušos trimdinieku īpato morālisko un politisko svaru brīvajā pasaulē, kas Kremļa despotiju nepazīst.

Šī mēneša sākumā Cīriches laikraksts Tages Anzeiger ievada vietā sniedz rakstu Atbrīvošanās propaganda uz nepareiza ceļa. Komentējot Londonas konferenci, anonimais autors apzīmē tās delegātus par „Schattenregierung" runas vīriem, kas nav uzskatāmi par Austrumeiropas tautu leģitimētiem (!) pārstāvjiem, apšauba konferences nozīmi un amerikāņu (!) propagandas un politikas pareizību, zīmējoties uz Austrumeiropu, un galu vārdā ieteic amerikāņiem uzmanīties (!) un nejauties savas politikas taisīšanā vadīties no šiem emigrantiem, jo tas varētu novest pie jaunām liktenīgām kļūdām lielajā politikā, par kurām būtu jāsamaksā ne tikai cietējām Austrumeiropas tautām vien!

Citiem vārdiem — trimdas politiķi neesot īstie vīri, kas par savu tautu problēmām var runāt, kaŗš nav vajadzīgs, un — jāakceptē vismaz pa daļai status quo, jo komūnisti jau arī nerīkojas gluži bez galvām. Tā izsakās šī Šveices avīze.

Būtu pārspīlēti tādēļ sist trauksmes zvanus. Bet nebūs pārspīlēti atgādināt pašiem sev to dažkārt kritizēto, trimdas institūtu nepieciešamību, kas nes vai pat kādas organizācijas vārdu, vai eksistē kā mūsu valsts likumīgie pārstāvji.

Mūsu rokās organizēšanās pašreiz vēl ir vienīgais spēks, un nav ne gudri, ne tālredzīgi sagaidīt no šiem institūtiem tikai karitātīvu pienākumu veikšanu vien — tā to gan varbūt gribētu visi tie, kam apspiesto tautu protesti liek vai nu baiļoties par personīgo labklājību, vai kavē kādu mums nepieņemamu politisku mērķu sasniegšanu.

LATVJU VĀRDS

Politiskā stāvokļa un pilsonisko pienākumu vērtējums vienīgi pēc pašreizējā spēku konstellācijas, pēc vairākuma noskaņojuma, bieži vien nozīmētu atteikšanos no brīvības un taisnības ideāliem, glēvu kapitulāciju dažkārt tuvredzīga oportūnisma priekšā, kurš sevišķi spilgti izpaudās pēc pēdējā kaŗa, kad Rietumos tika kultivēta šķietami tik izdevīgā doma, ka Pad. Savienība ir „godīgs partners" tautu saimē, bezgala varens un savā ziņā pat „progresīvs". Ja mēs — apspiesto tautu agregāts brīvajā pasaulē — toreiz būtu sekojuši „piemērošanās principam", tad būtu izrakstījuši paši sev garīgas nabadzības apliecību un grūti tagad būtu atgūt ieņemtās pozicijas cīņai par atbrīvošanos no komūnisma žņaugiem, par attiecīgā valstim laupītās suverenitātes atgūšanu.

Izšķiroties par citu ceļu, sekodami savam pienākuma un sirdsapziņas balsij, esam guvuši panākumus — visām pretešķībām, savstarpējām nesaskaņām un pielaistām kļūdām par spīti. Ne bez mūsu līdzdalības demokratijas sāka izprast komūnisma noziedzīgi-reakcionāro un visai cilvēcei liktenīgo būtību, ne bez mūsu pūlēm — cik vājas tās arī vienā otrā gadījumā liktos — konsolidējas spēki, kas agrāk vai vēlāk gāzīs Kremļa asiņaino māņu tiranniju. Tā atkal reiz pierādās, ka pat tā saucāmo „reālpolītiķu" skepsi spēj ietekmēt ticība, jo tā balstās uz vēsturisko faktu pareizas izpratnes un ka acumirkļa labklājības letarģijā iegrimušās tautas vienmēr nav gluži nedzirdīgas, ja viņas modina mērķticīgo ideālisma balss.

Edvīns Mednis

BLAKUS SVEŠIEM KAROGIEM

ATMIŅAS PAR PLKV. BRIEDI UN VIŅA STRĒLNIEKIEM

(Turpinājums)

Bet pāris nedēļas pirms tam jau biju piedzīvojis minētās kaujas kristības, pēc kurām dabūju pirmo kaujas ordeni un jau minēto rotu. Tas viss notika vēsturiskā vietā, pie viena no Grodņas cietokšņa uz priekšu izvirzītajiem fortiem.

Janvāra beigās vēl bijām iejūgušies taktiskās apmācībās Gomeļā. Tad mūs iesvieda vilcienos un veda dienām un naktīm uz ziemeļiem. Kādu nakti tālā tuvumā iedunējās dižgabali. Tad zinājām, ka esam jau tuvu.

PIRMĀ KAUJA

Vēlāk uzzinājām, ka tur bija noritējusi smaga ielenkšanas kauja, kuŗas upuris bija ģen. Bulgakova 20. armijas korpuss (tai cīnījās līdzi arī daudz latviešu). Vajājot korpusa paliekas, vāci uzdrāžās virsū Grodņas cietokšņa priekšējiem fortiem, bet to jau sargāja 15. korpusa pulki. Sākās lielas cīņas ap šo cietoksni. Naktis pārvērtās milzu varavīksnēs, — tā viņas un savējo gaisos šāviņu daudzkrāsainie pīķi. Dienas izvērtās asiņainu upju plūdos, kad pulkiem metās virsū pulki, nereti noasiņojot — līdz beidzamam.

Toreiz kaujām bija vēl vecais stils un greznība. Kāda pulka komandieris devās triecienā līdzi pulkam, vilpiem zilā virsnieka mētelī un baltā zirgā. Viņš krita kā viens no pirmajiem, un blakus viņam arī bataljona komandieri. Arī citi korpusa pulki ar varenu pārdrošību metās cīņās, lai izdzenātu no kaŗotāju prātiem Tannenbergas neveiksmes. Korpusam veicās, bet cena bija ļoti liela, pārāk liela. Tā vadība stingri pavēlēja pāriet uz vadības saudzēšanas praksi.

Tā to pirmo reizi praktiski iepazinos kaujās pie Loiku ciemata, 1915. g. februārī. Vāci bija pielausušies tuvu cietoksnim un ietēmpuši Loiku ciematu.

Kremenčugas pulks saņēma rīkojumu atsviest pretinieku atpakaļ un ieņemt pa ceļam Loikus.

„Pulka komandieris pavēlēja Jums ar vadu stāties viņa rīcībā un uzbrukuma laikā nodrošināt pulka galējo labo flanku."

Tas gan nebija manas rotas vads, bet tie nebija arī slikti puiši, ar kuŗiem rītā agrumā izslīdēju no ierakumiem un ieslīdēju piegāzīstošā rīta miglā. Šāva un šaudījās visos virzienos. Kur tieši atradās pretinieks, bija ļoti grūti pateikt.

Nekas nav tik neskaidrs, kā kaujas varbūtējā norise pirms kaujas. Tā turpretim lielu skaidrību iegūst pēc tās sastatītos kaujas ziņojumos.

Šāva un šaudījās dažādos virzienos. Pa mums pāri aizžvikstēja lodes. Te nebija ko kavēties. Bija jādodas pie pulka komandiera.

Noskaidrojās, ka pulka komandieris bija ierīkojis kommandpunkta forta stābā, savus pāris kilometrus aiz mums. Bet kaut kādas ķēdes jau ieslīdēja miglājā. Vai tas labu, vai neiet?

Noskaidrojās, ka pulka komandieris miglājā ieslidējis I bataljona virknes, un ka man jāsargā to labais flanks. Bet arī šī bataljona komandieris bija atsēdies pie telefona savā komandpunktā, labu kilometru no šejienes.

Mana vada stāvoklis palika aizvien neskaidrāks, jo bataljons jau biji izzudis miglā. Un mēs nevarējām tam sekot un to segt pilnīgi nezināmā virzienā.

Te ielejiņā iepretim ieraudzīju virsnieku, kas māja un rādīja ar roku visādos virzienos. Tas bija pirmās rotas komandieris poručiks Ušakovs, īsā ādas puskažociņā un ar gaŗiem ādas cimdiem, kas pagarināja viņa roku kustības.

Lielā neskaidrībā devos pie viņa, bet pa ceļam dabūju zināt, ka poručiks Ušakovs ir pulka komandiera pārstāvis kaujas laukā. Tā sacīt, pulkveža acis cīņas laukā, kamēr pulkvedis ausis atradās stābā pie telefoniem.

Mana saruna ar poručiku bija īsa. Tai sekoja īss rokas mājiens miglā līdz ar uzsvērumu: „Skojiet bataljonam un sargājiet pulka flanku. Viss, kas notiks pa labi no pulka frontes, par to jums jānes pirmā atbildība."

Pavisam tuvu ietarkšķējās ložmetēji. Vāci jau apsveica mūsu pulka vīrus. Tad tiem sāka atbildēt bataljoni.

Es devos ar 30 puišiem uz priekšu, mēģinādams panākt, lai galvenā kaujas dunoņa aizvien būtu kaut kur pa kreisi. Patiesības labā jāsaka, ka došanās šāvienu virzienā nav viegla. Brīžiem man likās, ka kauja deg kaut kur priekšā, vai pat pa labi, lai pēc tam atkal pārsviestos pa kreisi.

JĀTNIEKU PATRUĻA

Jau toreiz kaujas lauks likās izmiris un tukšs. Migla bija izgaisusi, bet redzamība nepieaugа. Šņāca un vaidēja tikai gaisi, pa reizei apklusdami un tad atkal pieaugdami spēkā.

Likās, it kā mūsējie pavirzījušies uz priekšu. Tad atkal šķita, ka vācu ložmetēji tarkšķina tuvu, negaidīti tuvu.

Ausis drīz pieradinās atšķirt uguns tuvumus, tālumus, to dažādās balsis un atbalsis. Bet toreiz man bija tikai 17 gadu, un tā bija mana pirmā kauja.

Nebija tuvumā neviena, kam paprasīt padomu. Jutu, ka manī raudzījās 30 pāri svešu acu, kuras nu pamazām kļuva tuvākas.

Nekas tā netuvina, kā kopēji cīņas likteņi. Un mēs nu visi 31 vīri bijām nezināmā kaujas liktena kopā samesti. Kam, kādam sasniegumam vai zaudējumam vēl nebija zināms.

Kaujas troksnis noteikti virzījās uz priekšu, un mēs tam virzījāmies līdzi. Jau kaut kur mūsu priekšā vajadzēja atrasties Loiku ciematam.

Līdz šim kaujas lauks bija tukšs un izmiris. Bet jau iemācījos saskatīt, kā iekūpas ložmetēji un kā viegli iedūmojās patšautenes. Tā sazīmēju pirmā bataljona ķēdes, labu puskilometri pa kreisi. Nu vairs lielajā kaujas laukā nebijām tik vientulīgi un vieni. Nu bijām ienākuši arī kopējā ielejā un tā varēja redzēt bataljona vīrus, kā sērkociņus pieceļoties, skrejot un paklūpot, pēc katra kārtējā pārskrējiena.

Pret mums vēl tieši uguns nevērsās, bet arī mēs ļoti piesardzīgi līdām uz priekšu, lai priekšlaicīgi sevi neatklātu pretiniekam. Bet vai tā bija kauja? Tai kaut kas tomēr trūka.

Kādu tiešu piedzīvojumu? Un arī tieša asiņu aroma? Vēl nezināju, ka drīz, pat ļoti drīz tas viss veltīsies arī mums.

Kaujas lauks bija pilnīgi izmiris no mums arī pa labi, kur īstenībā nebija nekādas kaujas. Te piepeši tuvā uzkalniņā parādījās zirgu galvas. To bija daudz, — labs ducis, nē, — savas divi desmitis. Un aiz tām bija tikpat daudz jātnieku, ar savādām ķiverotām galvas segām.

Tie bija vāci! Jātnieku patruļa! Tā bija augstākā laime, ne jau viņiem, bet mums. Mēs bijām aizsegā, viņi pilnīgi atsegti lēnā, uzmanīgā jājienā.

Tagad kaujas lauku izlūko vieglās tanketes, kas aizstājušas vieglās jātnieku patruļas. Man bija laime sākt kaujas gaitas vēl šo patruļu laikmetā.

Mēs klusu piespiedāmies ieročiem un klusējām. Bet mūsu sirdis satraukumā trakoja tā, ka jābrīnās, ka to nedzirdēja vāci. Nu tie pavisam tuvu. Leitnants aptur zirgu, un raugās tālskatī, tad tam pagriežas pa kreisi. Tagad, vai nekad. Ietarkšķas mūsu zalves un satrauktie šāvieni. Zirgi salecas, daži nokrīt, citi aulo atpakaļ, vilkdami sev līdz

ZEMĒ PAKRITUŠOS JĀTNIEKUS.

Bet esam jau uzlēkuši kājās un pieskrējuši klāt likteņīgai vietai. Ir krituši, ievainoti, bet mazāk, kā bijām gaidījuši. Kāds zirgs uzvēlies virsū jātniekam. Palīdzu to novelt nost un tad pieceļam kājās staltu, gaišmatainu jātnieku.

Tas trīc un metas ceļos, rokas gaisā paceldams.

Uzsitu viņam ar roku uz plecu: Hei, Kamerad, Mēs nenošaujam gūstekņus. —

Paviršs nopratināјums. Ulāns viss trīs no pārsteiguma un prieka un cenšas pastāstīt visu.

(Turpinājums sekos).

Alberta Sprūdža fonds un tā uzdevumi

Š. g. 24. februārī Čikagā nodibināja Alberta Sprūdža fondu. Par priekšsēdi ievēlēja Albertu Raidoni, valdē: Jāni Škirmantu, I. Vizuli, J. Klīdzēju, Al. Rubuli, K. Vanagu un Bol. Poču.

Š. g. 24. februārī Čikagā nodibināja A. Sprūdža fondu. Fonda iniciātori un dibinātāji labi apzinājās, ka jaunais fonds top un pievienojas jau kuplai latviešu trimdas fondu saimei visās pasaules malās. Tikpat skaidri fonda dibinātāji apzinājās arī to, ka neviens no jau pastāvošiem fondiem nenodarbosies ar mērķu un uzdevumu īstenošanu, ko paredzējis veikt nodibinātais A. Sprūdža fonds. Blakus Latgales izcilākā rakstnieka A. Sprūdža pieminas spodrināšanai, tā darbu apzināšanai un izdošanai, fonds neatlaidīgi turpinās Latgales novada tuvināšanu pārējiem Latvijas novadiem, par ko nelaiķis tik dedzīgi cīnījies līdz savas dzīves beidzamam brīdim. A. Sprūdžs bija pirmais Latgales novada rakstnieks, kas savus darbus sācis publicēt literātūras valodā. Viņam sekoja J. Klīdzējs, K. Raudive, A. Rupainis — beidzamais ar lielu nokavēšanos — u. c.

Nelaiķis, jaunekļa sirds dedzības un ideālisma apgarots, pirmais meta laipu pāri Daugavai un Aiviekstei, ko svešas varas ļauno vēstures apstākļu tecējumā bija noārdījušas, lai latviešu tautu skaldītu un valdītu. Lai atceramies īsumā tos mūsu tautas liktenīgos vēstures notikumus.

Jau Livonijas valstiņām bojā ejot, starp Livonijas ordeņa mestru un virsbīskapu no vienas puses, Polijas un Lietuvas ķēniņu Sigismundu II Augustu no otras puses, 1561. g. 28. novembrī Viļņā noligtais līgums paredzēja visas Livonijas zemes pa labi no Daugavas Polijas un Lietuvas ķēniņa tiešā pārvaldīšanā. Šis ir pirmais vēstures nežēlīgais akts, kas mūsu zemi un tautu saplosīja divās daļās. Jāņa Bargā pulku postošās cīņas ar Polijas ķēniņu un spēcīgo kaŗa vadoni Stefanu Batoriju nenesa pārmaiņas, un Zapoljē, 1582. g. noligtais pamiers paredzēja status quo ante uzturēšanu, t. i., Polija arī turpmākam paturēja Latgali un Vidzemi. Vēlāk, Gustāvam Adolfam izdevās no poļiem atkarot tikai Vidzemi un pēc 1629. g. Altmarkā noligtā pamiera Latgale arī turpmāk palika zem Polijas, viena pati, atšķirta no pārējiem latviešu novadiem un pakļauta poļu ļoti privilēģētās muižniecības varai.

Arī pēc Polijas pirmās sadalīšanas 1772. gadā, Latgalei nākot zem Krievijas, apstākļi nelabojās: pārpoļošanas vietā nāca pārkrievošana. Šai nelaimei vēl pievienojās Viļņas ģenerālgubernātora 1865. g. 6. septembra noliegums iespiest un izplatīt Latgalē grāmatās latīņu burtiem, ar norādījumu to vietā lietot krievu burtus. Šis iespieduma aizliegums pastāvēja līdz 1904. g. 24. aprīlim.

Tikko minētie liktenīgie vēstures apstākļi sašķēla mūsu tautu, Latgales novada latviešus atsvešinot pārējo apgabalu latviešiem aiz Daugavas un Aiviekstes. Tika iecirsta dziļa rēta tautas dzīvajā miesā, kas turpmākos gadu desmitos traucējusi mūsu tautas un valsts vienību.

Tilts pāri Daugavai un Aiviekstei vēl šodien nav uzcelts. Vēl šodien — trimdas apstākļos — ir cilvēki, kas veikto cenšas noārdīt. Šo cilvēku izslēgšanās no kopsola mūsu tautas lielās traģēdijas un ciešanu dienās ir trimdas spēku skaldīšana un vājināšana cīņā par brīvības atgūšanu, cīņā par mūsu nākotni.

To nekādi nedrīkst it īpaši atļauties šinī laikā un apstākļos.

A. Sprūdža iesāktais vienošanas darbs tā turpinātājiem prasīs daudz ideālisma, enerģijas un takta.

Blakus jau minētajiem mērķiem fonds rūpēsies par materiālu atbalstu rakstniekiem, nelaika uzsāktā vienošanas darba turpinātājiem un tā ideju īstenotājiem, lai to jaunradīšanas darbu darītu sekmīgāku. Bez jaunradīšanas literātūrā nav iespējams saglabāt latviešu nacionālo apziņu trimdas graujošo apstākļu neskartu. Kādi ir pašreiz jaunradīšanas apstākļi? — Mūsu trimdas rakstnieks tagad veic neiespējamo. Dienā strādādams smago dienišķās maizes darbu fabrikā, nakts melnumā tas atrauj dārgās stundas atpūtai, lai turpinātu uzsāktos darbus. Ar visu pārcilvēcisko piepūli darba rezultāti nav un nevar būt tādi, kādiem tiem vajadzētu būt normālos apstākļos. Smagais darbs fabrikā paņem lielāko enerģijas tiesu.

Dzimtenē palikušie, kādreiz mums visiem atgriežoties, prasīs, ko trimdas ceļa somās pārvedu-ši mūsu rakstnieki. Ja nu tās izrādīsies patukšas, tad lielākā atbildības tiesa par to būs jāuzņemas nevis rakstniekiem, bet gan mums visiem — tev un man, viņam un viņai —, ka mēs, krādami materiālot labumus, nebūsim atbalstījuši garīgo vērtību radīšanu.

Atgriežoties dzimtenē, garīgā laukā neatradīsim nekā no jauna radīta. Gluži otrādi, tur būs izpostītas tās vērtības, ko mēs atstājām. Tāpēc trimdā radītiem darbiem būs jo sevišķa nozīme.

Ar minētajiem mērķiem un uzdevumiem jaunais fonds pieteicis sevi trimdas latviešu saimei.

J. Škirmants,
Fonda vicepriekšsēdis.

Aleksis Kalniņš, mag. phil. balt.

DZIDRAS, BAGĀTAS, PAREIZAS LATVIEŠU VALODAS LABAD

Pagājušo reizi runājām vispārīgi par svešvalodu izteicienu un atsevišķu vārdu **tiešiem jeb vārdiskiem tulkojumiem** latviešu valodā. Aprādījuši, ka tie ļoti nelabvēlīgi ietekmējuši mūsu frazeoloģiju, it īpaši ārpus mūsu rakstniecības lietojamo, norādījām uz latviešu rakstnieka grāmatu kā latviskas frazeoloģijas un vispār latviskas valodas avotu. Solījām arī baltu filologu atbalstu: tā uzdevums iztirzāt vairāk izplatītos vārdiskos tulkojumus ārpus rakstniecības. Tad nu ķersimies pie šī uzdevuma!

Divu vai vairāku apzīmētāju kuplināta lietvārda skaitlis.

Šoreiz pievērsīsimies latviešu valodas īpatnībai, ka **lietvārds** ļoti bieži nostājas **vienskaitlī** arī tad, ja tam 2 vai vairāk apzīmētāji. Daži piemēri: latviešu un krievu valoda; Vecā un Jaunā Derība; 1., 2. un 3. pants; vecais un jaunais pilsētas galva; Rīgas un Jelgavas kājnieku pulks (1. Rīgas un 1. Jelgavas kājn. p.); ziemas un vasaras ābele. Vairāku apzīmētāju kuplināts lietvārds, nostādamies vienskaitlī, apzīmē palaikam 2, retāk 3 vai vairāk priekšmetus, resp., personas — nekādā ziņā vairāk kā tam apzīmētāju. — Kad šāds lietvārds nostājas daudzskaitlī, lai rāda atkal piemēri: ziemas un vasaras ābeles (vairākas ziemas un vairākas vasaras ābeles); vecās un jaunās kūtis (vairākas vecas un vairākas jaunas kūtis); Rīgas un Jelgavas kājnieku pulka bataljoni (2 kājnieku pulki, bet katrā pulkā vairāki bataljoni).

Pēc krievu valodas parauga*) (piem.: latyšskij i russkij **jazyki**) tagad nu bieži jo bieži lietvārdu lietojam daudzskaitlī tur, kur mūsu valodas gars prasīt prasa vienskaitli. Piemēri: „Latvijas un Igaunijas karogiem" (pareizi: karogam); „ASV, AK un Francijas ārlietu ministri" (par.: **ministrs**); „Gaujas gaidu un Staburaga skautu vienības" (par.: **vienība**); „ . . . no Berchtesgadenas un Traunšteinas nometnēm" (par.: **nometnes**); „USA par.: ASV) kara flotes un aviācijas ministrijas" (par.: **ministrija**); „Budapeštas—Belgrades pilsētu (par.: Bud. un Belgrades **pilsētas**) sacīkstē"; „Mēnešraksta 12., 13., 14. un 15. numurus (par.: **numuru**) var iegādāties."

Tie, kas šādos gadījumos lietvārdu lieto daudzskaitlī, parasti aizbildinās ar to, ka vienskaitlis radītu pārpratumu. Uz to atbildēsim, ka pārpratumu novērsīs attiecīgā teikuma sakars un tanī minēto faktu zināšana. Kur tiešām varētu rasties pārpratums, tur to novērsīsim, piesprauzdami skaidrības labad kādu vārdu, bet neupurēsim lietvārda vienskaitli tur, kur latviešu valodas gars kategoriski prasa tā lietošanu.

*) Protams, ir arī citas valodas, kur tamlīdzīgi runā, tomēr latviešu valodu šai gadījumā ietekmējusi krievu valoda.

Informācija ārzemnieku iesaukšanas lietā ASV

The Washington Post ievietojusi savā 1952. gada 6. marta numurā šādu satura rakstu, kas interesēs arī latviešus iesaukšanas gados. Raksta virsraksts un saturs „Ārzemnieki noraida iesaukšanu, iesaukšanas komisija aizgājusi."

Lēkvjū, Oregonā, 5. martā (AP). — Šodien šeit pagaidām apturēta iesaukšanas kārtošana, jo divi šai zemē ar permanentām vīzām dzīvojošie jauni īri atteikušies paklausīt iesaukšanai un uzturēja spēkā savus iebildumus. Lēk Kaunti iesaukšanas komisijas priekšsēdis Kārlis Pendltons šodien pateica, ka ārzemniekiem gan patīkot augstās algas, bet nepatīkot no tām atteikties, un viņi nevēloties būt armijā.

Viņš teica, ka līgumi ar zināmām zemēm, ieskaitot Īriju, atļauj ārzemniekiem atteikties no iesaukšanas.

Pūlas sastādīt jaunu iesaukšanas komisiju. Šai novadā ir zināms daudzums īru, kuru vairums iebraukuši divi vai trīs pēdējos gados darbiem lopkopības saimniecībās. Viņu vairumam iesaukšana atlikta.

Pirmais iesauktais īrs — ārzemnieks aizgāja bez iebildumiem pirms dažām nedēļām. Otrs protestēja, bet tomēr aizgāja. Tad nāca Džeremijs Moinihans un Dž. O'Kifs, abi 24 gadus veci un abi neprecējušies. Viņi pateica, ka neies.

„Iesaukšanas komisijas locekļi," teica Pendltons, „jūt, ka tiem, kas vēlas privilēģiju šeit dzīvot, būtu jābūt gribīgiem kalpot šai zemei. Mēs tā pārrunājām ilgu laiku un beigās nolēmām atkāpties."

LNPL PREZIDIJA LĒMUMI

LNPL prezidijs bija pulcējies uz savu kārtējo darba sēdi 10. un 11. martā. Prezidija priekšsēdis A. Abakuks nolasīja Brīvās Eiropas komitejas Latviešu konsultatīvās kopas priekšsēža Dr. V. Māsēna vēstuli ar ieteikumiem ciešākai Amerikas un Lielbritanijas latviešu sadarbībai. Prezidijs akceptēja par kandidātu latviešu audzinātāja postenim Strasburgas universitātē J. Grīnbergu. Nolasīja zināšanai atsūtīto Latviešu centrālās komitejas Vācijā vēstuli ar priekšlikumiem Amerikas Latviešu Apvienībai kopēja latviešu centra izveidošanā. Pieņēma zināšanai Latviešu Jaunekļu Kristīgās Savienības Zviedrijā rakstu par latviešiem, kas nav ar šo organizāciju nokārtojuši savas saistības.

LNPL Izglītības komisijas sēdē nolemts Bradfordā pastāvošo korespondences skolu paplašināt, lai tai varētu piesaistīt visus Lielbritanijā dzīvojošos bērnus, kam skolas nav iespējams apmeklēt, un tā nosaukta par mājas skolu. Skolas noorganizēšana uzticēta P. Piņķei, B. Federam un E. Siliņai—Blūmenfeldei. Prezidijs pieņēma lēmumu, ka izglītība latviskajos priekšmetos uzskatāma par obligātu. Nav šaubu, ka jaunatnei, kas tagad ir skolas gados, būs iespēja dzīvot un strādāt brīvā Latvijā, tāpēc no labas latviešu valodas prašanas lielā mērā atkarājas viņu nākotne. Vecāki, kas attur savus bērnus no skolu apmeklēšanas, ar to liedz viņiem iegūt zināšanas latviskajos priekšmetos, kas viņiem nākotnē būs nepieciešamas.

Šā gada pavasarī vairākās skolās bērni beidz šais priekšmetos tautskolas kursu. Noslēgumā notiks eksāmeni un tiem, kas tos sekmīgi veiks, izsniegs gala apliecības. Nolēma iespiest gala apliecību formulārus. Kursu beigušajiem prezidijs nolēma sagādāt grāmatu balvas, kuras pasniegs svinīgos aktos.

Notikušajā apspriedē par jaunatnes audzināšanas jautājumiem ievēlēta LNPL jaunatnes komisija, kurā ietilpst: I. Kažociņš, R. Kiploks, Ž. Bukovskis, P. Piņķe, A. Sodums un organizāciju pārstāvji. Priekšsēdi komisijai dod LNPL, un to nozīmēs vēlāk.

KANADĀ

22. martā Toronto notika ilgi un ar lielu interesi gaidītā ASV un Kanadas latviešu pirmreizējā sacensība basketbolā, kas bija pulcējusi krietnu skatītāju pulku. Skaļu aplausu sveiktas laukumā iesoļoja abas trimdas likteņgaitu veidotās vienības.

Kanadas 12 vīru izlasē redzējām visus M. Kazaka izraudzītos labākos spēlētājus, izņemot Krauli, no 4 sporta centriem, kamēr ASV 8 spēlētāju vienību Gustavs Siliņš bija sastādījis no ASV austrumu daļas basketbolistiem no Filadelfijas, Ņujorkas, Vašingtonas u. c. tālākām vietām.

Pēc Kanadas latviešu sporta vad. R. Plūmes uzrunas ASV — Kanadas latviešu pirmo basketbola sacensību atklāja LNAK valdes priekšsēdis Imants Žīgurs, atzīmējot šīs sacīkstes un trimdas sporta organizāciju lielo nozīmi mūsu sabiedriskajā dzīvē. Sekoja ASV pārstāvja G. Siliņa sveicieni.

Jau spēles pirmie mirkļi rādīja, ka sacensība būs strauja, techniski augstvērtīga un arī līdzvērtīga. Iepazīstināti ar katru atsevišķu spēlētāju skatītāji ar interesi sekoja bumbas gaitai, kas, tiesneša R. Bultes asā acu skata pavadīta, strauji lidoja no viena uz otru. Kad bumba jau vairākkārt bija apceļojusi spēles laukumu pie soda metiena tika veiklais, augumā mazākais spēlētājs Raits, kas arī guva pirmo punktu. Veiksmīgi Richtera guvumi deva Kanadai 6:0 vadību, ko drīzi vien izlīdzināja Lepnis ar 2 lieliskiem soda metieniem, Rops ar grozu no stūra un atkal Lepnis.

Turpmākā spēles gaita ar vienlīdzīgiem panākumiem risinājās ar Kanadas dažu punktu vadību — 1. ceturkšņa rezultāts 13:8, puslaiks 27:23, bet beigu iznākums 50:41 — Kanadas latviešu labā.

Pēc skaistās un ikvienam tīkamās spēles apmierināti abi vienību sastādītāji, priecīgi paši spēlētāji un cīņas vērotāji.

Pēc spēles Kanadas vienības kapt. Miezītis ASV izlases kapteinim Ropam pasniedza ziedus.

ASV rietumu piekrastes mums visiem labi pazīstamo sporta darbinieku: A. Aizstrauta, A. Celma, V. Čikas, A. Līruma un A. Pukinska kopīgi dāvāto skaisto kausu ar pateicību tā ziedotājiem uzvarētājas vienības kapteinim pasniedza Kanadas latviešu sporta vadītājs Rob. Plūme.

IMMIGRĀCIJA KANADĀ 1951. GADĀ

Immigrācijas statistika 1951. gadam salīdzinājumā ar 1950. gadu uzrāda šādus skaitļus: Pavisam ieceļojiš 194.391 immigrants (72.912), no tiem angļu, īru, skotu, uelsiešu 31.370, (13.427), no Sav. Valstīm 7.732 (7.799), franču 6.193 (1.188), vāciešu 32.395 (5825), italiešu 24.351 (9.059), igauņu 4.573 (1.949), l a t v i e š u 2.789 (1.766), lietuviešu 1.330 (960).

Interesanti atzīmēt, ka starp pieaugušajiem immigrantiem Kanadā 1951. gadā ieceļojuši 95.818 vīrieši un tikai 53.239 sievietes, un 45.334 bērnu zem 18 gadiem.

Vislielāko immigrantu skaitu uzņēmusi Ontario province, proti — 104.842, vismazāko Jukona un Ziemeļrietumu territorijas — 29.

Ieceļotāju vecuma grupā no 20—24 gadiem ir 32.262, no kuriem 22.119 vīriešu un 10.143 sievietes, vecumā grupā no 25—29 gadiem ir 26.532, na kuriem 23.760 vīriešu un 12.672 sieviešu, vecuma grupā no 30—39, (kas ir daudzskaitlīgākā) ir 41.597, no kuriem 27.167 vīriešu un 14.430 sievietes.

GRĀMATA PAR BALTIEŠU BĒGĻIEM

1945. gadā Zviedrijas krastus atstāja 37 pēdas gaŗa, vairāk kā 50 gadus veca laiva „Erma" ar 16 igauņu bēgļiem, vīriešiem sievietēm un bērniem, kuru ceļa mērķis bija Amerika. Baidīdamies noklūt komūnistu varā, tie bija izvēlējušies bīstamo ceļojumu uz brīvību. Pēc 128 dienu ilga jūras ceļojuma, kurā tiem vajadzēja pārciest vētras un dažādas grūtības, tie sasniedza Amerikas krastus.

Šī ceļojuma aprakstu devis viens no „Ermas" pasažieriem — Voldemars Veedams, kuram palīdzējis amerikāņu žurnālists C. B. Uols (‚Wall). Viņu grāmata iznākusi ar nosaukumu „Sailing to Freedom" (Ceļojums uz brīvību), Thomas Y. Crowell, N. Y., izdevumā. Grāmata aptver 246 lappuses un illustrēta ar foto uzņēmumiem.

Šis stāsts par 16 bēgļu cīņu ar okeānu un komūnismu var ieinteresēt amerikāņu lasītājus un līdz ar to atgādinās tiem Baltijas tautu traģēdiju.

NO ROMAS KANADĀ IERADIES PREL. H. BEČS

Janvāra sākumā Kanadā ieradās pr. H. Bečs no Romas, kur tas pāris gadus bija speciālizējies baznīcas vēsturē un ieguva licenciāta gradu šai nozarē. Viņš ir apmeties Sv. Pāvila katedrālē, St. Paul, Albertā.

Svētdienas skolu programma un mācības grāmatas

Austrālijas latviešu apvienības kultūras—izglītības komisija I. Zubāna vadībā vairākās sēdēs apspriedusi mācības programmu svētdienas (sestdienas) skolām. Programma tagad pieņemta galīgā veidā, piemērojot to mūsu apstākļiem, un tā satur vadlīnijas ticības mācības, latviešu valodas, ģeografijas un vēstures mācīšanai. ALA prezidijs nolēmis programmu izsūtīt visām organizācijām ar ieteikumu to piemērot, cik vietējie apstākļi to atļauj, pēc vajadzības paplašinot vai sašaurinot atsevišķas disciplīnas. Izglītības komisija aicina kā agrākos skolotājus, tā katru tautieti ar piemērotu izglītību uzņemties mācīt kādu priekšmetu. Ja arī uz vietas nebūtu nevienas organizācijas, tad audzināšanas darbu skolas vecuma bērniem var uzņemties arī atsevišķas personas, kaut arī bērnu grupa nebūtu liela. Mācību programma pieprasāma I. Zubānam: 376 Albert St., East Melbourne, Vic.

ALA prezidijā un izglītības komisijā pārrunāts Amerikas un Vācijas latviešu centrālo organizāciju nodoms kopēji iespiest dažas latviešu mācības grāmatas, kuras piemērotas tagadējiem apstākļiem. ALA prezidijs nodomu atbalsta. Kā pirmo Vācijā kā lētākā iespieddarbu zemē nolemts iespiest M. Gaides gramatikas saīsinātu izdevumu, apvienojot I un II daļu. Grāmatas cena Austrālijā būtu ap 9 šil.

Sarkano varmāku valgos

KOMŪNISTA LIECĪBA PAR BRIESMĀM AIZ DZELZS PRIEKŠKARA

Angļu valodā iznākusi grāmata, tik pamācīga un derīga visiem komūnisma sludinātājiem un Staļina režīma dedzīgiem balstītājiem, ka tās saturu der atstāstīt un paklausīties. Un ne tik vien kreisajiem, bet arī pārējo uzskatu un noskaņojuma cilvēkiem tas lieti noder, tas lieku reizi tos stiprinās viņu apziņā par savas stājas pareizumu un nepieciešamību. Arī tieši mūsu tautiešiem Rietumu brīvajā pasaulē šī grāmata labi pakalpo, tā no jauna un ar spilgtiem piemēriem apstiprina to, ko mēs Rietumiem jau esam sludinājuši un turpinām sludināt, proti: neuzticieties marksismam-staļinismam, tā ir pasaules ļaunākā sērga, ko mākslīgi un piespiedu kārtā izplata pa visu pasauli un kas prasa vairāk cilvēku asiņu par jebkuru karu.

Grāmatu sarakstījis spānietis Valentins Gonzales, cilvēks ar vispusīgu dēkaiņa karjēru jau no bērna kājas, tātad tāds, kas vislabāk piemērots pievēršanai komūnismam un viņa „sludināšani" darbos. Un tā arī bija. Ogļraktuvju rajona bērns, viņš jau 14 gadu vecumā kādā streikā uzspridzina baraku, nogalinot lielu skaitu cilvēku, bet neatzīstas pat spīdzinot. Spāņu un marokāņu karā viņu nogādā armijas dienestā dzelžos saslēgtām rokām. Šis stūrgalvīgais un ietiepīgais jaunais dēkainis pievērš sev komūnistu uzmanību un tie sāk piegriezt viņu savai „ticībai" un izmantot saviem mērķiem. Spāņu pilsoņu karam sākoties, viņš uz savu roku noorganizē kādu cīnītāju grupu pret spāņu nacionālistiem un 1937. g. jau kļūst populārs sarkano vadonis ar vārdu ģenerālis El Campesino (zemnieks). Viņš un viņa vadītā 46. kustīgā triecieņdivīzija kļūst slavena un atbaidīga. Tik tālu Maskavas kungiem viss būtu pa prātam, bet te viena nelaime, — ģenerālim El Campesino trūkst partijas disciplīnas un tas nonāk pat tik tālu, ka Maskava grib ķerties pie metodēm, kas to jau agrāk daudzreiz atbrīvoja no pārāk centīgiem vai nepaklausīgiem biedriem, bet El Compesino izdodas brīnišķīgā kārtā izslīdēt no izmestiem tīkliem. Tad Kremļa noteicēji maina taktiku un propagandas nolūkos apbalvo šo vīru ar Ļeņina ordeni. Un ne tikai apbalvo, bet savā presē sāk tik stipri un tik bieži viņu un viņa nopelnus komūnisma labā cildināt, ka tas krievu komūnistu starpā kļūst tikpat pazīstams kā pašu sarkano spāniešu vidū. Sarkano varai Spānijā ejot uz beigām, El Campesino caur Alžīru atbēg Francijā, kur viņu laipni sagaida domu biedrs — franču komūnistu galva Moriss Torezs. 1939. g. maijā krievi dod viņam patvērumu pie sevis un viņu „viesmīlību" viņš bauda vairāk kā 10 gadus, iepazīdamies ar visām krievu komūnistu „labierīcībām:" čeku, moku kambariem un spaidu darbu nometnēm.

Tik daudz par autoru, bet tagad par pašu grāmatu — Klausieties, biedri!

1939. g. pavasarī ierodoties Krievijā, viņu sagaida ar atplēstām rokām, par viņu un viņa nopelniem pilni visi laikraksti, par viņu ziņo un cildina radio, viņa ģīmetne visos laikrakstos. Varētu domāt, ka viņš — viens pats uzvarējis pilsoņu karā, bet nevis atradies zaudētāju pusē. Viņš ir goda viesis visādās svinībās un viesībās, un no pašām pirmām dienām viņš redz lielo šķiru starpību, strādnieku nabadzību un augstāko ierēdņu pārticību un privilēģijas. Ģenerāļa El Campesino nodoms ir palikt Krievijā tikai īsu laiku, tad doties atpakaļ uz savu zemi un tur organizēt gerillas (partizānu karu) pret Franko. Bet lēma citi, un viņa militārās spējas augsti vērtējot, krievi viņu nozīmē sagatavošanai par sarkanarmijas ģenerāli. Tā viņš kopā ar vēl 28 citiem spāniešiem un četrām krievietēm nokļūst Frunzes kara akadēmijā. Šo četru sieviešu, kas arī bija Spānijā, īstais uzdevums šeit, tāpat kā Spānijā, izspiegot viņus. Viņi bija vienīgie un pirmie ārzemnieki, kam atļauts apmeklēt šo mācības iestādi. Vienīgie, ja neskaita 32 ķīniešus, kas tur figurē ar mongoļu vārdu. Visa pirmā nedēļa veltīta vienīgi iepazīstināšanai ar kara sodu likumiem, sevišķi tiem pantiem, kur ir runa par disciplīnas pārkāpšanu. Nedēļas beigās, sevišķā ceremonijā, kurā piedalās valdības pārstāvis un akadēmijas augstākā priekšniecība, viņiem izsniedz uniformas un oficiālos personības dokumentus. Padomju valdības pārstāvis pasniedz viņam dokumentus ar vārdiem:

„Turpmāk Jūsu vārds ir komisārs Pjotr Antonovič."

„Mans vārds ir El Campesino" — tas atbild.

„Komisār Pjotr Antonovič" — stingri nosaka akadēmijas priekšnieks, „tagad Jūs esat sarkanarmijas loceklis, un ja Jūs ietiepīgi pastāvat pie sava, Jūs par nepaklausību tiesās kara tiesa pēc tiem likumiem, ko Jūs visu nedēļu mācījaties."

Viņš saprot savu bezspēcību un padodas. Tas ir pirmais solis kāda spāņu individuālista gribas salaušanai, tās ir savas veida kristības ar nolūku likt atzīt jaunus dievus. Viņam aizliedz lietot El Campesino vārdu, viņš ir apzīmogots ar krievu vārdu, lai kalpotu kad un kur krievi nolemtu.

Anvils

(Turpinājums sekos).

DRĀMATISKA IZLAUŠANĀS NO SARKANĀS PARADĪZES

Vīne. — Visai drāmatiskos apstākļos no Sarkanās Čechijas izbēdzis bij. slovaku rūpnieks Ludevits Olāreks. Saremontēta bij. vācu armijas amfibija (peldošs automobilis) Olareks līdz ar sievu, meitu un divi maziem dēliem un savu bij. asistentu devušies pāri Moravas upei un nokļuvuši Austrijas joslā, kur atrodas amerikāņu militārie spēki. Neparastā laiva pamesta Moravas ūdeņos, bet laimīgi dzīvei paglābtie jau atrodas amerikāņu drošā apsardzībā. Pati bēgšana no Sarkanās Paradīzes un izglābšanās notikusi jau 27. februārī, bet tikai tagad tā paziņota atklātībai, kad nodrošināts, ka izbēgušo dzīvībām vairs nedraud briesmas.

35 g. v. slovaku inženierim Olarekam agrāk Bratislavā piederējusi būvfirma 750.000 dolaru vērtībā. Komūnisti viņam to nacionālizējuši 1949. g., pašu atstājot par inženieri.

39 g. v. Vendels Klestineks 1948. g. zaudējis savu restorānu, ko viņam nacionālizējuši komūnisti. Toreiz Klestineks izraudzīts par Olareka asistentu viņa nacionālizētajā būvfirmā. Pēdējā laikā Klestineks strādājis Bratislavas bankā. Olareks saņēmis algu 10.000 kronu (apm. 200 dol.) mēnesī, kas turienes apstākļos ir samērā prāvs ienākums. „Bet morāliski es biju ļoti nomocīts," pēc izbēgšanas izteicies Olareks. „Šādos apstākļos es nevarēju vairs ilgāk dzīvot. Kaut kas bija jādara, lai nāktu maiņa, vienalga — brīvība vai bojā eja."

Klesteniku pastāvīgi izsekojusi čeka, jo kāds partijas biedrs viņu apsūdzējis par sabotieri un komūnistu nelabojamu ienaidnieku.

Decembrī viņi pirmoreiz ielaidušī ūdenī savu laivu, vai, kā viņi paši to dēvē, „pili". Mēģinājums aizkuģot uz Vīni tomēr neizdevies, jo „pīle" nogrimusi. Pirmā neveiksme viņus tomēr neatbaidījusi. Izzvejojuši peldošo automobili un sākuši to remontēt no jauna.

Savai bēgšanai slovaku rūpnieks izvēlējies 27. februāri, kad turienes sarkanā valdība svin varas pārņemšanas ceturto gada dienu. Tādās dienās policija un čekisti vairāk nodarbināti ar kārtības uzturēšanu un pretinieku meklēšanu lielajās piespiedu demonstrācijās.

Jau no paša rīta Olareks savu 29 g. v. sievu Katerinu un 6 g. v. meitu ar autobusu nosūtījis uz kādu nomaļu miestiņu Moravas krastos, kur upes otrā pusē ir amerikāņu okupētā Austrijas josla. Lai novērstu policijas trauksmi, ko varētu izsaukt čekists Stefans Rubins, kas dzīvo viņa kaimiņos un uzrauga viņa gaitas, Olareks ieradies pie čekista, ņemot līdz vairākas pudeles liķiera un savu upuri pamatīgi piedzirdījis. Kad čekists palicis uz grīdas guļam, Olareks līdz ar abiem dēliem un Klestineku steigušies pie sievas un meitas uz norunāto vietu. Turp viņi traukušies saremontētajā automobilī. Bet ceļā, netālu no upes krasta, tas iegrimis sniega kupenā. Pēc lielām pūlēm izdevies „pīli" no sniega izrakt un sasniegt upes krastu. Tomēr viņu neparastais satiksmes līdzeklis licies aizdomīgs kādam komūnistam, kas par redzēto ziņojis policijai. Tas bēgšanu ievadījis traģiskā posmā, jo mazākā klūme, kas aizkavētu nokļūšanu otrā krastā, līdz ierodas policija, varētu maksāt dzīvības un sagādāt ceļu uz Sibiriju.

Auksta ūdens apņemts, ielaižot amfibiju ledainajā upē, motors nestartējis. Kamēr Olareks izmisīgi mēģinājis iedarbināt motoru, tamēr Klestineks sācis airēt ar sniega lāpstu. Motors brīžiem iedarbojies, bet atkal apstājies. Airējot intensīvāk, motors atkal uzsācis gaitu. Bēgļu cīņu ar nepaklausīgo motoru čechu krastā novērojis civilistu pūlis, kas audzis augumā. Šoreiz parāvis „pīli" garāku gabalu, motors atkal apstājies ap 9 metri no Austrijas krasta. Bet nu draudējušas vislielākās briesmas. Laiva apstājusies vietā, kur Morava ieplūst Danubas ūdenī. Viļņi sākuši dzīt „bēgļu kuģi" atpakaļ uz čechu krastu. Tur jau bija saradies ap 30 vīru liels sarkanō robežsargu pulciņš.

Neredzēdams citas glābšanās iespējas, Olareks ielecis ledainajā ūdenī un vilcis tauvā peldošo automobili pretim Austrijas krastam. Klestineks savukārt airējis ar sniega lāpstu. Tā viņi arī sasnieguši krastu, pametuši „pīli" un traukušies mežā, lai taisnākā ceļā noklūtu pie amerikāņiem.

IZKLUVIS BRĪVĪBĀ

Lietuviešu laikr. Nepriklausoma Lietuva, Montreālā raksta, ka:

Pagājušā gadā Baltijas jūrā, arī 3 lietuviešu zvejnieki E. Paulauskas, L. Kublickas un J. Grišmanauskas pieveikuši krievu sardzi, aizbēga uz Zviedriju. Tagad viņi jau dzīvo Amerikā. Šeit viņus plaši pieminēja presē, radio un televīzijas raidījumos.

Tagad atkal Ameriku zibeņa ātrumā aplidoja ziņa par kāda Lietuvas pilsoņa Kurta Robertas dēkām un atrašanos Čikagā. Pēdējais, būdams Gaižūnu (pie Kauņas) darba nometnē, apsolījies brīvprātīgi doties uz Krieviju smagos darbos un tāpēc saņēmis 10 dienu atvaļinājumu. Atvaļinājuma laikā viņš nodomājis bēgt, un, riskēdams ar savu dzīvību, cauri Polijai un Rietumvācijai nonācis kādā Holandes ostā. Tur Robertas slepeni ielīdis kādā preču kuģī un noslēpies glābšanas laiviņā, jo domājis, ka kuģis dodas uz Angliju. Roberts sarunājis kādu jūrnieku, kas viņam piegādājis uzturu. Tā viņš sasniedzis Ameriku un, nakts laikā nokāpis krastā, pārkāpis augstos iežogojumus un ceļojis tālāk, strādādams pie lauksaimniekiem kamēr nonācis Pitsburgā un Čikagā. Reiz tomēr Robertas South Western stacijā no paguruma aizsnaudies, un tā nokļuvis saskarē ar policiju. Immigrācijas ierēdņiem Robertas pastāstījis par savu odisejādi, un tie tūlīt nodibinājuši sakarus ar Lietuvas konsulu Čikagā.

Kaut arī visi valsts ierēdņi un oficiālo iestāžu darbinieki apbrīno Robertas spējas un izturību, kādu tas parādījis, izlauzdamies dzelzs un immigrācijas aizkaram, tomēr šo iemeslu dēļ likumu pārkāpt nevar, un pašreiz tiek izlemts lietuvieša liktenis par viņa atstāšanu vai izraidīšanu no Amerikas.

St. Inderiķis

Komūnistu „kultūra" Kanadā

Pēc tam, kad Kanadas komūnisti cieta neveiksmi, cenšoties iegūt kontroli par arodkustības svarīgāko daļu, un tos noraidīja arī atklātā politiskā cīņā, tie tagad cenšas izmantot kultūras lauku kā savas darbības galveno pamatu.

Džons Harbrons, Karaliskās Kanadas flotes izglītības virsnieks un šīs zemes komūnistu darbības pētnieks, Toronto laikrakstā Financial Post ir sīki attēlojis šo darbības ainu. Harborns gan to īpaši nepasvītro, bet ir visai skaidrs, ka jaunkanadieši, it īpaši Centrālās Eiropas ieceļotāji, ir šīs viltīgās kustības galvenais mērķis.

Kanadiešu kultūra nav visai bagāta. Viņu pašu pētījumi, lai minam Meseja komisijas pētījumus, to pietiekami pierāda. Paši kanadieši ļoti cenšas pārvarēt šos trūkumus dažādās mākslas nozarēs, un visā zemē nedaudzos pēdējos gados izaugušas grupas, kas nodarbojas ar baleta attīstību, ar mūzikas un glezniecības veicināšanu un rakstnieku, aktieru, gleznotāju un citu mākslas darbinieku uzmudināšanu.

Droši var apgalvot, ka šo organizāciju lielākā daļa ir apolītiska. Bet pieaug arī organizāciju skaits, kuru vienīgais nolūks ir komūnisma izplatīšana.

Sevišķi svarīgi atzīmēt faktu, ka daudzas no šīm organizācijām darbojas kā etniskas grupas, jo daudzi eiropieši, kas ieradušies šinī zemē, atrod te mazākās iespējas izlietot savus talantus, nekā tas bija viņu pašu zemēs, un dabiski tiecas uz dažām „biedrībām," kas interesējās par kultūras problēmām.

Liekas, nebūtu īpaši jāpasvītro, ka katram jaunkanadietim, kas vēlas piedalīties kādas kultūras grupas darbā, būtu tā vispirms rūpīgi jāpārbauda, jo citādi to viegli var ievilkt komūnistiskā darbībā.

Ka šī komūnistu inspirētā „kultūra" ir bijusi iedarbīga, rāda Dž. Harbons savā apcerējumā. Piemēram, Kanadas komūnistu frontes deju grupa ieguva augstāko atzinības balvu trešajā Kanadas baleta festivālā, kas notika pagājušā gadā Montreālā. Kāda cita komūnistu vadīta deju vienība ne tikai ieguva lielu atzinību, sakarā ar savu uzvedumu Hart House teātrī, kas pieder Toronto universitātei, bet veikli noķēra skatītājus, panākot, ka tie paraksta „miera petīciju," lai gan tie domāja, ka tie tikai raksta savas atsaukmes par izrādi uz programmas otrās lapas puses.

Daudzi no lasītājiem būs redzējuši vai zina kaut ko par žīdu tautas kori, ko diriģē Emils Gartners. Šai organizācijai ir visai ievērojama prasme. To atbalsta Apvienotais žīdu tautas ordenis, ko kontrolē komūnisti un neatzīst demokratiskās organizācijas.

Dominijas drāmas festivālā, ko sariko ik gadus, lai veicinātu Kanadas teātra attīstību, 1950. gadā uzvarēja grupa, kas pēc tam savu lugu uzveda Toronto komūnistu galvenajā mītnē.

Šāds process norisinās gandrīz visās mākslas nozarēs. Tas ir daļa plāna, ko Maskava ir izstrādājusi Kanadas komūnistu līderu darbībai. Kādā Toronto partijas konferencē Tims Baks, kas gan vairs nav partijas līderis, paziņoja: „Mūsu partija, kā uz vietas, tā visas valsts mērogā, paplašinās savu darbību kultūras frontē . . . Progresīvai strādnieku (komūnistu) partijai ir jācenšas veicināt katru aktīvitāti un katru virzienu tautas kultūras veidošanā."

Pirmais solis šai virzienā bija kultūras nodaļas nodibināšana. Īsā laika sprīdī šī sakne izlaida zarus visos virzienos. Tagad, pēc Harbona, jau darbojas deju grupas visās galvenajās pilsētās; ir pāri par duci koru un orķestru; rakstniecības un drāmatiskie kursi ir noorganizēti. Sarkanie kultūras nesēji ir pratuši pat iekļūt kinomākslas laukā.

Kultūras un izglītības laukā Kanadas komūnisti rīkojumus saņem no VOKS, un šie burti nozīmē tulkojumā Vissavienības kultūrālā organizācija ārzemēs. Tā, pēc Harbrona, ir tieši pakļauta Padomju zinātņu akadēmijas literātūras un valodas nodaļai Maskavā.

Grāmatu un brošūru iespiešanu un izplatīšanu pārzina MK, kas ir Valsts apgāda starptautiskā grāmatu sekcija Maskavā. Filmu lietas kārto Art-Kino, kas ir padomju filmu pasaules izplatīšanas organizācija.

Pieturoties pie komūnistu paraugiem, VOKS daudz pūļu veltī bērniem. VOKS, pēc Harbrona, „ir skolotājs un skolu pārzinis dučiem pieaugušo un bērnu skolu visā Kanadā." Daudzas no šīm skolām uztur Apvienotais žīdu tautas ordenis.

Kanadas lielākā komūnistu vadītā etniskā organizācija ir Apvienoto ukraiņu asociācija, kurai gandrīz katrā nodaļā darbojas VOKS pārstāvis. Apvienoto ukraiņu asociācijai vai AUUC ir 100 nodaļas visā zemē ar 70.000 biedru. AUUC sevišķi pūlas ievilkt savā darbībā bērnus, piedāvājot bērniem dejas kursus, sākot ar septiņiem gadiem un vecākiem.

Komūnistu grāmatu apgāds un izplatīšanas avots ir Progress Books. Tas vada grāmatu apvienību un „runājošās grāmatas" klubu. Tas izplata kā Kanadas, tā ārzemju komūnistu autoru darbus, kā arī dažādus „miera" traktātus un brošūras. Starp tā „best selleriem" ir Barker Ferlejas „Kanadas demokratijas gars," autore ir Toronto universitātes profesora komūnista sieva, un Mērijas Endikotes Mans ceļojums pēc miera; viņa ir Dr. Džemsa Endikota sieva. (Tas ir dedzīgs Maskavas aizstāvis un Kanadas miera kongresa prezidents), beidzot, Franka un Laibi Parkus. „Maskava, kā to skatīja divi kanadieši." Partijas galvenais organs Kanadā ir angļu valodā izdodamais nedēļas laikraksts Kanadas Tribine, Toronto. Bez tam dažādus komūnistu laikrakstus izdod dažādās Eiropas valodās.

Art-Kino savos kinoteātros (Toronto Variety un King) un komūnistu vadītās biedrību telpās izrāda īsti mākslinieciski filmu mistrojumu ar komūnistu propagandas gabaliem. Šis mistrojums bieži ir visai ietekmīgs līdz tam neitrāliem skatītājiem.

Komūnisti ir mēģinājuši iespiesties arī dažās filmu sabiedrībās, kas specializējušās it īpaši vecajās klasiskajās filmās.

„Kultūra" ir komūnistiem visai parocīga platforma. Tā sagādā sevišķi smalkas infiltrācijas iespējas šķietami nevainīgās un augsti principiālās darbības nozarēs. Komūnistu kultūras izmantošana virzās pretim saviem augstākiem sasniegumiem.

Canadian Scene

ROMANS

17. turpinājums

„Bet ko viņš gribēja no manis?"

Viņas apsēdās plati un ērti važoņa mīkstajā ratu sēdeklī. Guste pabāza saiņus zem kājām, un abas jaunības draudzenes aizripoja cauri Jelgavai.

Kādu brīdi viņas nerunāja ne vārda.

„Pilsēta nav lauki, kur viens otru pazīst no visām pusēm, pilsētā jāuzmanās," Guste pārtrauca klusumu un, jautri uzsmaidīdama pelēkajiem namiem, piebikstīja Līzbetei:

„Dzirdi, Līzabete, pašreiz labākās stundas tādam svētku braucienam. Nupat atzvana dievkalpojumu beigas, Pļaujas svētku sprediķi nogurdinoši gaŗi. Dievlūdzēji plūst laukā no baznīcām, visas ielas pilnas labi ģērbtu ļaužu. Redz vairāk no mūsu gadu gājuma. Lūk, tur pēc stīvās kājas var pazīt notāru Kūlenberģi. Viņš apmeklē tikai Trīsvienības baznīcu. Tur savā laikā laulāts, bērni kristīti. Skaists vīrietis, vismaz agrāk. Tagad stīvs kraķis, slimo ar reumatismu. Un tā tur, ar veco māti zem rokas, vīntirgotāja Dreimaņa kundze. Arī turas vācu sabiedrībā, ar vecām jumpravām katru pēcpusdienu sēd Puķudārza kafejnīcā un ēd ābolkūkas."

„Jā, jā," Putnu mamma izklaidīgi māja galvu un neskatījās ne uz vienu pusi. „Kā pārvērties, tikai acis tās pašas, smaids, arī balss."

„Kūlenberģim? Viņam viena acs stikla."

„Es tāda Kūlenberģa nepazīstu. Nē, kādam citam, kas reiz izgilināja mani ārā un aizspēra no . . ."

„Debestiņa, atkal tev galvā kāds tracis. Skaties, kur aiziet slavenais kungu drēbnieks Lencis, pašam uzvalks mugurā metas krunku krunkās."

„Jā, jā — izvilināja mani, aitu, no siltas kūts, izsūca sirds asinis, pušžņaugtu aizspēra liesās ganībās. Iekšās nu tukšums."

„Tūlīt, Līzbete, būsim mājā, dabūsi visu ko vēlies, tikai nestāsti man briesmu stāstus. Man vēl tagad acīs šaušalīgā grāmata un tas stacijas pinkainis. Paskaties, redzi — tā tur pie fotografa loga — Ūka kundze, nabadzīte kurla uz abām ausīm, bet acīga, runīga — mute darbojas labi.

„Lai darbojas, vai man žēl?" Putnu mamma aizvēra plakstus.

„Kur palikusi, Līzbete, tava jautrība? Atceries, vēl pirms nedaudz gadiem kā pa mākoņiem griezāmies Zirgu tirgus karuselī. Atceries, aiz Nikolaja baznīcas. Tev piemetās nelabums."

„Jā, kas ir jautrība? Izcīnos, cepu pankūkas, izknežgāju zemeņu podu, domāju — būs prieks. Nē, nav man vairs prieka."

„Tu patiesi sāc padoties vecuma prātojumiem. Saņemies, Līzbete, saņemies! Es tev uzšūšu jaunu kleitu, no melna samta. Būsi īsta grāfiene. Un, kad runāju par šūšanu, tad jāsaka — visu šo laiku esmu tikai šuvusi, šuvusi. Nupat pagājušā nedēļā nobeidzu divas brūtes kleitas, zīda drāna grūti apstrādājama, kā dzīva slīd starp pirkstiem."

„Jā, sievietes kā trakas uz precēšanos. Kā apmātas aitas greznojas, skaistinās, skrien vīriešu lamatās."

„Nē, Līzbete, tas ir sievietes brīnišķākais sapņu laiks. Es vēl tagad trīs un četras reizes slīdētu pie altāra, tik ļoti man patīk baltā kleita ar šlepi, plīvuris, rožu pušķis rokā. Baznīcā ļaudis staipa kaklus, apskata tevi kā brīnumu, ikdienas meitene pārvērtusies princesē, kas svinīgi melnam šolaiku karaļa dēlam pie rokas kāpj tronī valdīt par zemi un mums visiem mūžīgi mūžos — ai, brīnišķīgi!"

„Un pēc tam?" Ķēkša trauku lupatu rokās, mēslu ārdītāja laukā. Tas tikai vīrietim vajadzīgs — cauru zeķu lāpītāja."

„Kas citiem tur daļas, kā pēc tam! Nākamā svētdienā apbrīno atkal jaunu brūtes pāri. Bet tas gan tiesa, šolaiku brūtēm nav vairs tā cēluma un noslēpumainības, kā tas bija mūsu laikos. Tagad, mīļā, modē īsās kleitas. Modernā sieviete, kā teikt, rāda agrāk slēptos daiļumus — kāju stilbus."

„Rādi, kuru galu gribi, precēšanās visiem vienāda."

„Bet tu, Līzbete, nebradā tik nežēlīgi manā jūsmu dārzā, un neskaties apkārt veikalu logos. Tos mēs apskatīsim vakarā pēc tases kafijas, kad iesim pastaigāties, roku rokā. Tad būs atkal citāda publika, mīlestības tīklu audēji — jaunieši. Varbūt ieiesim kinematografā Astru Nīlseni paskatīties. Skaista kā eņģelis, dāniete. Kleitas šūtas debesīs."

„Nē, es gan nelīdīšu tumsā, man laukos pašai savā tumsa un visādu kustoņu astes."

„Līzbete, nežēlīgā, man taču šodien dzimšanas diena!" Vai man jāvēl laimes? Laime pati kā caurvējš dzīves durvīs, iedrāž un aizdrāž. Apliec man lakatu, krūtīs aukstums."

„Jā pļaujas svētki."

„Nē, to gan es nedarīšu. Mēs pašreiz iegriežamies Lielajā ielā, braucam pa galveno pastaigu ielu, visi skatās uz mums. Žēl, ka stacijā nesagaidīju tevi ar rozēm, visiem tagad būtu ko minēties, mājās pārrunāt. Šķ, šodien redzējām dāmu šuvēju Augustīni Beņģera kundzi ar kādu cienījama paskata svešinieci vizināmies ormanī. Svešiniecei bija rokā rožu pušķis. Paldies Dievam, tu pēc laucinieces neizskaties. Bet pamet skatu uz abām pusēm! Pretī plūst svētās Annas baznīcas draudze. Laucinieki un pilsētnieki juku jukām. Tā ar to filca podu galvā, tagad tāda cepuru mode, vienīgais labums, ka slēpj pieres grumbas — tā ir Annas draudzes dāmu komitejas priekšniece Tiltiņa kundze. Ļoti iecienīta sabiedriska dāma, labdarības bazāriem vienmēr ziedo zīdā izšūtus spilvenus, putu krējuma tortes. Brīnum garšīgas, es arī reiz laimēju vienu. Un tā tur baznīcas koŗa galvenā sieviešu smalkā balss. Es tev teikšu kā ir — spiedz cauri baznīcas tornim. Bet redzi, lai tā balss šāda vai tāda, diriģents viņā samīlējies. Smuks ģīmis, appilinājusies kaireklīgām smaržām — kā nepatiks. Nē jau vīriešiem vieniem lamatas, ir arī sievietēm."

„Jā, jā — kaķu un peļu spēle."

„Un paskaties, šitās pāris — jau pa gabalu redzams — laucinieki. Zābaki sabristi, laikam pērnie dubļi, ielas taču sausas. Šai dzeltens lakats, dzeltens sviesta ģīmis, droši vien būs altāra košumam ziedojusi dzeltenu ķirbi vai kāli. Kāda bezgaršība!"

„Uz laukiem tagad dubļi līdz jostas vietai. Kā skatos, šie te. Rātslauku māzmājnieki, nevis kādi bagātie jaunsvirlaukieši vai citi tālāku pagastu saimnieki, kam pašiem savas baznīcas kur rādīties. Kas tur ko brīnīties."

„Es stāvu un krītu par labu gaumi, kārtīgu sevis parādīšanu. Dzeltens lakats, vasaras brūnuma vietā nodzeltējis rudens ģīmis, tas tikpat kā ietīties līķautā. Esmu tik daudz svešos un savējos zārkā gulētājos izskatījusies, ka uz visiem laikiem riebj dzeltenā krāsa."

„Vai nav vienalga, kas katram ap galvu aptīts. Nekas jauns vairs tik un tā pasaulē nenāk klāt."

„Līzbete, dzen projām vecuma kaiti. Kas dzīve bez izpušķotām dienām? Šodien cepetis ar kāpostiem, sinepju krāsas blūze ar kuplu piedurkni, rītā sarkana ar pumpām, tase kafijas ar krējumu. Un paskaties, ak debestiņa! Tur pie avīžu kioska tā stampa, kas iekērusies vīram piedurknē, nesen tikai precējās. Un jau uz grūtām tūļas kājām! Sievietes neprot savus labākos gadus lunkani garumā pavilkt. Bija tāda šika jaunkundze, vienmēr šujas pie manis, labi maksāja. Saproti, divu maizņīču īpašnieka vienīgā meita. Labākie Jelgavas ūdens klinģeri, saldskābā maize, precinieku bez gala, viens pat bija oficieris no trešā pulka, skaists līdz ģībonim. Bet nekā, aizgāja, pie prasta amatnieka, zārku taisītāja. Šo laiku sievietes neprot cienīt skaistu vīrieti, smalkas manieres. Vienalga kāds āpsis, ka tikai nauda makā. Redzi, cilvēki mirst vienmēr, slikti vai labi laiki, zārki labi noiet no gada gadā. Tāpat maizi arī pērk un ēd, vienalga, kādi laiki. Un tā nu, visu apdomājot, viņa īsta miljonāre. Viss jau būtu brīnum jauki, ka man tur galu galā, bet vairs nešujas pie manis, vispāri staigā izlaidusies, greizi sagrieztu zeķi, nekrūzotu galvu. Skaties, skaties taču, man taisni asaras sprāgst acīs. Tam zārku taisītājam laikam platā pēda, gāzelējas pīļu tēviņa gaitā."

„Jā, jā," Putnu mamma nožāvājās un skatījās pavisam citā pārī. „Lai gāzelējas, nav jau tavas kājas."

„Jā, un nupat apglabājām dakteri Mauru. Visa Jelgava saskrēja izvadīt, es arī. Tev vajadzēja redzēt! Vainagi no rozēm vien, puķes gan grieztas, gan podos, pūtēju orķestris, viņš kā nekā sastāvēja visādās biedrībās. Pūta nabadziņi tik sēri — es raudāju līdzi. Man trāpījās laba vieta, tieši blakus pauguris pie pašas bedres. Visu smalki noskatīju. Atraitne ne asaru nenobirdināja, pētīja savu jauno kurpju purngalus. Nu, bet viņi labi nesadzīvoja, ļaudis runāja, ka —"

„Vai mums vēl ilgi jābraukā? Piegrūd kučierim, lai uzdod zirgam pa cisku."

„Bet mēs jau esam galā! Tu brīnies? Jā, es pārgāju uz citu dzīvokli, mazāku bet saulaināku. Visi logi dienvidus pusē."

Starp divstāvu mājelēm mazā šķērsieliņā netālu no Annas baznīcas Gustes jaunā mītekļa mūra māja cēlās stāvu augstāk par citām un paskatā bija itin stalta.

(Turpinājums sekos).

LĪDZ 31. MARTAM!

Kanadas Latviešu Sporta Apvienība, veicot priekšdarbus ilustrētā nedēlas sporta laikr. izdošanai, ar interesi seko abonementa pieteikumu gaitai, kas, noslēdzoties 31. martā, rādīs, vai sporta laikraksta izdošana būs iespējama.

No šī izdevuma neviens neko negrib pelnīt, tas nebūs „business" nevienam, tomēr izdevējai — LSAK jārēķinās ar noteiktām izmaksām, it īpaši par iespiešanu un izsūtīšanu, tādēļ saprotams, ka laikraksts varēs iznākt tikai tad, ja tam pieteiksies tāds lasītāju skaits, kas nodrošina ilgstošu iznākšanu, jo nav nozīmes kaut ko sākt un pēc tam pamest.

Paredzētais sporta izdevums domāts tāds, kas kalpo visu trimdas zemju sporta saimei. Tas būs tik labs un apmierinās mūsu prasības, par cik mēs visi piedalīsimies tā veidošanā, sniedzot informāciju no visām tām vietām, kur mīt mūsu sportisti.

Ja ideja par sporta izdevumu bijusi daudzu sportistu un sporta darbinieku domās, un tiešs ierosinājums nācis no LSST vad. A. Maurina, tad Kanadas Latviešu Sporta Apvienība un it sevišķi Rob. Plūme ir tas, kas nebaidījās šo visiem mums svarīgo lietu virzīt tālāk.

Gandrīz ikviens, pieteicot abonementu, apsveic ideju par šāda sporta laikraksta izdošanu, vēlot tam jo drīzi nonākt ikvienā mūsu trimdas sportista svešās zemes mājoklī.

Sporta laikraksta nepieciešamību atzinuši mūsu atbildīgākie sporta darbinieki, par to rūpes un atbildību nav baidījusies uzņemties Kanadas Latviešu Sporta Apvienība, tādēļ mēs paši, sportisti pret šo lietu nevaram izturēties vienaldzīgi vai nogaidoši — tā ir mūsu visu kopējā lieta, kas mums visiem jāveicina, ja mēs svešās zemēs gribam runāt par latviešu sportu.

Būs vai nebūs, iznāks vai neiznāks, tas atkarīgs no pašiem sportistiem un arī no attiecīgām sporta organizācijām (kopām, klubiem), kas var būt aktīvas un izpalīdzīgas mūsu kopējās domas realizēšanā.

Pasteidzieties, 31. marts vairs nav tālu!

SPORTS

LATVIEŠI — HAMILTONAS PILSĒTAS MEISTARI

Mūsu galda tenisa Kanadas latviešu pašreizējais meistars Modris Žulps 11. martā, pieveicot visus savus pretiniekus un ilggadīgo pilsētas meistaru W. L. Haberu izcīnīja Hamiltonas meistartitulu galda tenisā.

Viņš arī dubultspēlē kopā ar kanadieti K. Trott pieveica pārējos pretiniekus un ieguva 1. vietu, pierādot, ka viņš pašlaik ir loti labā gatavībā tieši pirms Kanadas latviešu galda tenisa meistarsacīkstēm.

Sieviešu titulu ieguva R. Micēna, kas jau otro gadu izcīna 1. vietu.

Uzvarētāji saņēma kanadiešu kluba dāvātās balvas.

Hamiltonas YMCA's volejbola vienība, kurā spēlē 4 latvieši (J. Treimanis, B. Kuncāns, A. Cīrulis, P. Savickis), izcīnīja pilsētas un apgabala volejbola meistarnosaukumu, pārliecinoši pieveicot Hamiltonas DV sporta kopas komandu un St. Katerinas YMCA, kurā arī reprezentē latvieši. Līdz ar to Hamiltonas YMCA's vienība kvalificējusies Ontario provinces vidējās līgas finala spēlēm.

A. LIEPIŅŠ MONTREĀLAS LATVIEŠU MEISTARS

Montreālas latviešu meistarsacīkstēs galda tenisā vīriešu vienspēlēs uzvarēja mūsu bijušais trimdas meistars Aleks. Liepiņš, uzvarot izšķirīgā spēlē O. Zommeru divos setos 21:16 un 21:17. Trešā vietā ierindojās mūsu jaunās paaudzes galda tenisists V. Kalniņš. Vīriešu dubultspēlē 1. v. ieguva Liepiņš—Zommers un 2. v. — Kalniņš—Neiss. Pirmie trīs vīr. vienspēlēs un 2 pāri dubultspēlēs sacentīsies apgabala meistarībā ar Norandas 3 labākiem aprīļa mēneša beigās Montreālā.

Galda tenisa meistarsacīkstēs sievietēm piedalījās tikai 2 dalībnieces un meistarnosaukumu izcīnīja V. Ikauniece, atstājot 2. vietā V. Sprūženieci.

Montreālas latviešu basketbolisti treniņa spēlē pieveica Montreālas igauņu izlasi 47:34 (27:23).

Filadelfijas latviešu futbolisti draudzības spēlē zaudēja itāliešu vienībai „Juventus" ar 0:1 (0:1).

Meistarības spēlē Trentonā mūsu futbolisti uzvarēja „Extension" ar 3:2 (2:0). Vārtus guva Kanopaševics, V. Freimanis un Grasis. Pēdējais pēc viena gada cīņām Korejā pašreiz pavada atvaļinājumu Filadelfijā. Grasis ir paaugstināts par kaprāli un apbalvots par drošsirdību un varonību, kas vēl ir viens pierādījums, ka sportisti prot ne tikai „bumbu sist" un vest cilvēci uz pastardienu, kā to dažs labs apgalvo, bet arī cīnīties un aizstāvēt brīvo pasauli pret to varu, ko vienlīdzīgi ienīst kā sportisti, tā sporta pretinieki. -i-

ROSĪGS VIEGLATLĒTS

18. g. v. Juris Lasmanis, kas šogad startē no Bafalo (N. Y.) Dauntaun amer. YMCA's, liekās, ir vienīgais mūsu vieglatlēts ASV, kas cītīgi piedalās šeit tik populārās telpu sacīkstēs, gūdams arī visai teicamus panākumus.

16. febr. viņš startēja lielās telpu sacīkstēs Bafalo Armarijā, kur ir lielākais telpu vieglatlētikas laukums plašākā apkārtnē. Piedaloties vieglatlētiem no Bafalo Dauntaun YMCA's, Bafalo universitātes, vairākām apkārtnes kollēdžām, Sirakūzu (N. Y.) YMCA's un pat no Kanadas — Toronto, Hamiltonas, mūsu tautietis startēja 75 un 220 jardu skrējienos. 75 j. viņš veica 8,4 sek., bet 220 jardos nespēja iekļūt uzvarētāju vidū, kādēļ, laiks, ko konstatē tikai pirmajiem, netika atzīmēts.

23. febr. L. palīdzēja savam klubam gūt pārliecinošu punktu uzvaru pret Toronto centrālo YMCu. Šoreiz L. startēja 150 un 220 jardu skrējienos, 75 j. skrejceļā atzīmēdams itin teicamus laikus — 18,0 sek., resp. 27,7 sek. Bez tam L. startēja sava kluba 1 jūdzes stafetes vienībā.

Sava kluba internajās sacīkstēs L. 100 jardus veica 12,1 sek.

Vislabākos panākumus viņš guva kluba treniņsacīkstēs ar Bafalo State Teachers kollēdžu Bafalo Armarijā, kur viņš 100 jardus veica 10,4 sek., atkārtodams trimdas latviešu labāko sasniegumu. Šis sasniegums L. deva 3. vietu, 1. v — 10,2 sek. Tad pat mūsu sportists piedalījās arī 220 jardu skrējienā, kur savā grupā izcīnīja 5. vietu.

Pārējie L. rezultāti, vieni no teicamākajiem, sasniegti YMCAs internajās sacīkstēs, un ir šādi: 100 jardos — 11,7 sek., 220 jardos — 26,8 sek., 880 jardos — 2:11,5 min. un 1 jūdzē — 4:49,0 min.

Pašlaik L. cītīgi gatavojas Niagaras apg. telpu meistarsacīkstēm un nepacietīgi gaida arī vasaras sezonas iestāšanos.

G. Grīslītis

IGAUŅU VOLEJBOLISTI NEPĀRSPĒTI

Toronto Centr. Y igauņu volejbola vienība jau 2 gadus izcīnījusi Kanadas meistarnosaukumu un arī šogad droši tuvojas šim godam. Šo spēcīgo igauņu izlasi pag. gadā baltiešu pirmajos sporta svētkos Toronto neizdevās pārspēt mūsu Kanadas sastādītai vienībai, to nespēja amerikāņu Springfildas universitātes vienība un tas neizdevās arī Mičigēnas volejbola meistarvienībai, Detroitas Northern YMCAs spēcīgai vienībai 15. martā Toronto.

Igauņu vienība, kas pēdējā laikā uzlabojusi spēles taktiku un arī veidu, 5 setu spēlē pret amerikāņiem guva 3:2 uzvaru, zaudējot 2 setus vienīgi tādēļ, ka spēlē raidīja rezerves spēlētājus. Tīkams ir igauņu spēles veids, solida sportistu stāja, vienmēr nopietna un pašaizliedzīga cīņa. Tie pretinieku nekad nenovērtē par zemu.

15. marta sacensības kuplināja Toronto igauņu un TLSK sieviešu volejbolistu sacensība. Ļoti skaistā un vienlīdzīgā cīņā sākumā labāk veicās mūsu arvien progresējušai vienībai, kas 1. setu nobeidza savā labā, kamēr 2. un izšķirīgā setā uzvara nostājās igauņu pusē. Mūsu vienībā bija: Kāpostiņa, Ādmine, Kirša, Lazda, Zalmane un Plorīna.

Pēc LSPT pārstāvja ASV A. Līruma aicinājuma sporta dzīves organizēšanu Nujorkā, kā arī sporta komitejas dibināšanu ASV austrumu piekrastē uzņēmies Teodors Aldzeris, bij. LSFAP tenisa un galda tenisa noz. vad. britu joslā Vācijā.

Jaunās paaudzes vieglatlēts Jānis Jēkabsons jau no pag. gada novembra ir ASV gaisa spēku dienestā un pašlaik apmeklē aviācijas mechāniķu skolu. Basketbolists Ilmārs Paupe, kā Eiropas aizsardzības armijas piederīgais, jau vairākus mēnešus atrodas Augsburgā, Vācijā.

Latviešu vieglatlētu sasniegumi dzimtenē 1951. gadā

Vācu nedēļas žurnāls „Leichtathletik", publicējot atsevišķu Eiropas un citu kontinentu nāciju sasniegumus pagājušā viegl-atlētikas sezonā, atzīmē, ka Padomju Savienībā ar labiem panākumiem startējuši igauņu, latviešu un lietuviešu vieglatlēti. Ārpus dzelzs priekškara gan ticis tikai Otto Grigalka, kamēr daži nav laisti pat uz Padomju satelītu zemēm — laikam politiskās neuzticības dēļ. Sezonas beigās Padomju statistikā tomēr gandrīz ik disciplīnā atrodams pa baltiešu vārdam — daži no tiem mums jau labi pazīstami no brīvās Latvijas laikiem, nākuši klāt arī jauni pēc kara beigām. Varam priecāties, ka Latvijā vēl ir it prāvs sportistu skaits, un liekas, ka tieši sporta sasniegumi tiem palīdzējuši noturēties savā zemē. Ja Pad. Sav. šovasar piedalās olimpiskās spēlēs Helsinkos, tad iespējams, ka tās dalībnieku vidū būs arī kāds latvietis, gan startējot zem naidīgā sirpja un āmura. Lai gan tas būs uz krūtīm, tomēr mēs varēsim klusībā priecāties, ka tas tomēr ir latvietis, kas piedalās pasaules lielākos sporta svētkos, kaut arī būdams nebrīvs.

Pakavējoties pie dzimtenē palikušo latviešu varbūtējām izredzēm Helsinkos, apskatīsim tō pagājušā gada labākos sasniegumus, atzīmējot arī igauņu un lietuviešu vienības.

Starp Padomju Savienības 10 labākajiem baltieši ieņem sekošas vietas:

200 m. igaunis Heino Potter ar 21,8 — 3. vietā, latvietis E. Pīlāgs ar 22,1 — 9. vietā. (Oficiālais Latvijas rekords ir 21,9).

400 m. latvietis E. Pīlāgs ar 48,8 ieņem 3. vietu un krietni pārspējis Latvijas rekordu — 50,5.

1500 m. igaunis Ērichs Vētousme ar 3:51,6 sasniedzis jaunu Padomijas rekordu un ir 1. vietā. Igaunijas rekordus 800 m. un 1500 m. V. laboja jau 1942. g. 5000 m. Ērichs Vētousme ar 14:39,6 ir 4. vietā.

110 m. barj. igaunis Heino Lipps ar 15,3 ir 7. vietā.

3000 m. šķēršļu skrējienā lietuvietis Jakelaitis sasniedzis 9:22,0 — 8. v.

Skriešanās neviens baltietis nespēj kandidēt uz olimpiskajām uzvaras medaļām. Varbūt vienīgi Vētousme spētu iekļūt finālā.

(Turpinājums sekos).

Pasaules labākie vieglatlēti 1951. gada sezonā

(Turpinājums).

2.000 m. šķēršļu skrējiens: 1) Kazancevs (Pad. Sav.) 8:49,8, 2) Saltikovs (Pad. Sav.) 8:57,6, 3 vāc. Gude 9:02,4, 4) Segedins (Dienvidsl.) 9:05,4, 5) Sevenko (Pad. Sav.) 9:07,2, 6) soms Blomsters 9:07,6. 7) Apro (Ung.) 9:07,6, 8) Karlsons (Zviedr.) 9:08,0, 9) Djuraskovics (Dienvidsl.) 9:08,2, 10) soms Kiskinens 9:09,6. Ļoti apšaubāmi ir krievu sasniegumi — sevišķi pirmo divu laiki, kas ir pasaules visu laiku labākie rezultāti.

Desmitcīņa (pēc vecajām — somu tabulām):

1) amer. Ričards 7834 p. (visu laiku 3. lab. rezultāts pasaulē). (100 m 10,9, tāll. 6,72, lode 12,91, augstl. 1,84, 400 m 51,9, 110 m 15,3, disks 41.32, kārtslēkš. 4,48, šķēps 56,42, 1.500 m 4:56,2).

2) franc. Heinrichs 7476 p. (11,0; 7,00; 12,72; 1,85; 50,7; 16,0; 44,13; 3,60; 51,12; 4:45,4;

3) islandietis O. Klausens 7453; 4) amer. Simmons 7361; 5) amer. Seruggs 7178; 6) amer. Millers 7174; 7) zviedrs Tananders 7110; 8) krievs Volkovs 7106, 9) krievs Denisenko 7023, 10) amer. Nortens 6997.

1 jūdzes skrējienā: 1) Bannisters (Angl.) 4:07,8, 2-3) franc. El. Mabrouns un anglis Nankeville 4:08,6, 4-5) amer. Druitzlers un zviedrs Abergs 4:08,8, 6-9) kanadietis Mc Evens, zviedrs Landkvists, amer. Mc. Millens un austrāl. Macmillans 4:09,0, 10) anglis Parlets un zviedrs Holmbergs 4:09,2.

3.000 m: 1) zviedrs Albertsons 8:13,4. 2) beļģis Reifs 8:15,0. 2) vāc. Šāde 8:15,8, 4) Taipala 8:16,0, 5) Koskela 8:16,2; 6) Posti (visi Som.) 8:17,0. 7) Zatopeks (Čechosl.) 8:17,6, 8) Kazancevs (Pad. Sav.) 8:18,4, 9) Popovs (Pad. Sav.) 8:19,2, 10) Cerajs (Dienvidsl.) 8:21,8.

(Turpinājumā sieviešu sasniegumi).

BOVARI KUNDZE

GŪST LATVIEŠU SABIEDRĪBĀ LIELUS PANĀKUMUS

Broš. $2.60, ies. $3.20

DAUGAVA

galvenais pārstāvis Kanadā

VALTERS ZIEDIŅŠ,

92 Morse St., Toronto, Ont.

MĀJU PĒRKOT

V. PALMA

Tel. mājās — RI 3670

ZVANIT NO PLKST. 11 VAK. LĪDZ 8 NO RĪTA

Jums latviešu valodā sniedz savus pakalpojumus, piedāvājot bagātīgā izvēlē nekustamu īpašumu visdažādākos Toronto rajonos, kā arī SAGĀDĀ AIZDEVUMUS nekustamu īpašumu pirkšanai

M. J. CAMPBELL & Co

REAL ESTATE BROKER

219 DANFORTH AVE, TORONTO, TEL. KANTORI HA 1192

Mednieki — makšķernieki un interesenti, lūgti š. g. 29. martā, plkst. 7 vakarā, Latviešu Biedrības telpās 198 Oslera ielā, Toronto uz

GROZIŅU VAKARU

1) INFORMĀCIJA UN PASKAIDROJUMI PAR MEDĪBĀM KANADĀ;
2) PĀRRUNAS PAR MEDNIEKU — MAKŠĶERNIEKU ORGANIZĒŠANOS

(667) Mednieki iniciātori

PS.: Groziņi pašu dalībnieku rīcībā

SESTDIEN, 29. MARTĀ «681»

TORONTO LATVIEŠU SPORTA KLUBA PAUKOŠANAS SEKCIJA rīko

DEJU VAKARU

530 Yonge ielā (virs Parkside Tavern) 7000 Klubā

Galdiņi par brīvu. Atspirdzinājumi

Laba DEJU mūzika

Sākums plkst. 20. Ieejas maksa $1.00

GROZIŅU VAKARS

PIE JAUTRIEM VENTIŅIEM

Svētdien, 30. martā, plkst. 6.30, Centrālās YMCAs telpās, 40 College ielā, Toronto

PRIEKŠNESUMI — ROTAĻAS, DZIESMAS utt.

Visi laipni ielūgti

Jautrie ventiņi

Sestdien, 5. aprīlī, plkst. 12 Hamiltonā

DELTA SECONDARY SCHOOL VINGROTAVĀ, MAIN St., E

Ieeja no Edgemont St.

DV SPORTA KOPAS „S P A R T A" SARĪKOJUMĀ

ONTARIO LATVIEŠU BASKETBOLA MEISTARSACĪKSTES

piedalās labākie Ontario basketbola piecinieki

PLKST. 20.00

ARMEŅU KLUBĀ, 69 PRINCESS ST.,

MEISTARSACĪKŠU BALLE

spēlēs populārā poļu DEJU kapella

ATSPIRDZINĀJUMI

(658) SLĀPJU UN IZSALKUMA REMDINĀŠANAI

MĀJU pirkšanas un pārdošanas formālitātes kārto

ALEKSANDRS KĀNBERGS

596 Sherbourne St., Toronto, Ont.

Tel.: RA 7149. (642)

S. VASARĀJA

transporta uzņēmums

»BALTIC CARTAGE«

and MOVERS

izdara transporta pakalpojumus katrā laikā. Tel. OL 1403, Toronto

Paziņoju saviem klientiem un visiem tautiešiem, ka esmu mainījis savu adresi.

Tagad pieņemu pasūtinājumus ļpavu pagatavošanai un labošanai

120 Russett Ave, Toronto.

(Pie Bloor un Dufferin ielām).

Tel.: ME 3600

K. RUGELIS

Latv. Amatn. Kameras amata meistars. (634)

LUNA

FOTO STUDIJA

184 Dundas St., West, Toronto

Tel.: ME 8967 vai LL7907

Dr. H. SCHLEIFER

bijušais Vīnes hospitāļu ārsts ar ilggadīgu praksi

PIEŅEM TAGAD

583 Bathurst St., Toronto,

Tel. RA 6210 (294

Runā vāciski un angliski

Eiropas pastmarku katalogi ir un paliek vadošie!

Nekavējoties izsūtām, pret iepriekšēju samaksu 1952. gada

CUMŠTEINA

(Šveices) katalogu par $4.00

MICHELA

(Riet. Vācijas) Eiropas kat. par $4.50

MICHELA

Aizjūras zemju kat. (2 daļās) par $11.00

Visi greznos sējumos — uz labākā papīra — ar brīvu piesūtīšanu!

Latvijas, Lietuvas un Igaunijas pastmarku spec. katalogu par 50c

EDGARS STALBOVS

UNIVERSUMA vadītājs

Stockholm 1, Postbox 684

(679)

KANADAS IENĀKUMU NODOKĻA PAZIŅOJUMUS IZPILDA PAREIZI UN VISLĒTĀK!

P. DOMBROVSKIS

184 Claremont St., Toronto

Tel. WA 4832

Turpat tulkojumi — angļu, vācu, dāņu, krievu un latviešu valodā (675)

IESPIEDUMA DARBUS

fototechnikā veic ātrā laikā ieskaitot fotouzņēmumus, (mēnešrakstiem, grāmatām utt.) par

MĒRENĀM CENĀM.

Lūdzu pārliecināties —

A. AUGSTUMS

1634 N St., Lincoln,

Nebraska, USA (677)

Meklē radus un draugus, MĒRIJA un māte MATILDE KOPMAN, 146 Walmer Road, Toronto, Ont., Canada, Tel. MI 6754 no pl. 6 vak. sestdien un svētdien visu dienu.

Mērija Kraulis.

„P a t r i c i a"

Sarakstīšanās un iepazīšanās birojs, pārstāv 2 vācu un 1 amerikāņu laulību birojus. Slepenību ievēros. Rakstiet: „Patricia" Correspondence Bureau, 507 Oxford Str., London, Ont. Canada. (650)

DIVISTABU DZĪVOKLIS ar virtuvi (bez mēbelēm) un garāža izdodams ar 1. aprīli. Zvanīt vakaros GL 8646. (666a)

IZDODAMAS 2 mēbelētas istabas kopā vai atsevišķi ar virtuves lietošanu Danforth rajonā.

Zvanīt RI 6915, Toronto (676)

MĒBELĒTA istaba izdodama College Dufferin rajonā. Zvanīt pēc plkst. 5 vakarā, Toronto LO 9905.

«LATVIJAS AMERIKĀ» pārstāvji:

1. Daugavas Vanagu pārstāvība ASV un visas DV apvienības, nodaļas un kopas ASV

2. ASV:

A. Augstums, 1634 N. Str., Lincoln, Nebr.
A. Bīmanis, 207 Channing St., N. E. Washington, D. C.
M. Bluķis, c/o Mr. Knopflo, 924 Boehlke St., Saginaw, Mich.
Ed. Dobelis, 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
E. Dravenieks, 485 Nostrand Ave., Brooklyn 16, NY USA un Betlemes draudzes kancelejā, Brooklyn'ā pēc dievkalpojuma sakņu zālē.
P. Dubovskis, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arvids Eglītis, 2123 - 24th Ave. So., Minneapolis, Minn. Tel. GE 7423.
J. Kājiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201 E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.
Jānis Lazdiņš 3710 N. Meridian St., Apt. 224, Indianapolis 8, Ind.
Jānis Miķelsons, 67, Mercella St. Boston — Roxbury 19, Mass.
A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.
A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.
V. Puriņš 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Runikis, 6226 20th Ave, N.E., Seattle 5, Wash.
Jullijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 300, Second St. Liverpool, N. Y.
J. Sobolevskis, 2711 „W." St. Lincoln,, Nebraska.
F. Smits, 19 Prospect Str., Poughkeepsie, N. Y. ....
J. Upesleja, 2518 N. 12th. Str., Milwaukee 6, Wiskonsin,
Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St., Kalamazoo, Mich.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio,
Rev. J. Turks 1351. W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.

3. KANADA:

I. Batraks, P. O. Box 1008 Stn. C. Toronto 3, Ont.
A. Birznieks, 911 Mac Rae St. Niagara Falls, Ont.
A. Cauka, Latviešu grāmatnīca, 1140 Richmond Str., London, Ont. Tāl. 3-8644 W.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīcā 123 Huron St., Toronto, Ont.
E Jurševiskis, 108 York St., Hamilton, Ont.
K. Kānbergs, Rakstu un darbu pakalpojumu birojs, 596 Sherbourne St., Toronto. Tel.: RA 7149.
Vilis Kalniņš, 21 Denison Rd. West, Weston, Ont. Tel. CHerry 1-2050
H. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.
V. Kopels, 559 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PL 4580
Marta Kuncāns, 67, Beulah Ave, Hamilton, Ont.
Arturs Elvītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
L. Ludums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.
Puķu veikals „Lotus", 354 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884
K. Skuja, 20 William St., W. Waterloo, Ont.
Mrs. Leonija Ozolkalne, 460 E. 6th Ave., Vancouver, B.C.
V. Teteris, 87 Lebel Ave, Apt. 3 Kirkland Lake, Ont.
V. Ziediņš, Latviešu grāmatnīca, 92 Morse St., Toronto, Ont.
Otto Zilkalns, 6745 Cote St., Luc Rd. Apt. 3. Montreal.

3. Vācijā

„Ulubele" jauniešu žurnāls, (13b) Murnau/Obb. Postfach 19.
Abonēšanas maksa: 1 mēn.: DM 5.- 3 mēn.: DM14.-

4. Anglijā

Daugavas Vanagu Fonda grāmatnīca, 12 Queensborough Terrace London W2
Abonēšanas maksa: 1 mēnesis 7/- 3 mēneši 20/-

5. Francijā:

Madame K. Birzniece, 31 rue de Seine, Paris 6.
Abon. maksa. 1 mēn. 400 franki 3 mēn. 1000 franki

6. Dānijā:

Mr. K. Reimanis, Box 292, Koebenhavn, Danmark.
Abon. maksa: 1 mēn.: 4,50 D. Kr.

7. Zviedrijā:

Mr. O. Sakārnis, „Latvju Vārds" Postbox 15079, Stockholm.
Abon. maksa: 1 mēn. 4 Zv. Kr.

8. Austrālijā:

DV A — A valde. Mr. K. Lauva, P. O. Camberwell North., Vic.
DV Sidnejas nodaļa, Mr. E. Lielkājis, 35 Robb St., Revesby, NSW.
Abon. maksa: 1 mēn. 8 šillini.
Mr. E. Liepiņš, 6 Booreea ST. Lidcombe, Sydney, N. S.

9. Venecuelā:

Mr. J. Hehkuzens, Urban. Michelenai S.— 14, Valencia.
Abon. maksa: trimstris 15,40 bol.

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"

123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA.

ASV: DV Pārstāvība, 31—43 Steinway St., Long Island City 3, N.Y.

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā ....

līdz.............................. uz..........mēnešiem uz šādu adresi:

Mr, Mrs, Miss ....

....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $..........

.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Pārstāvji ASV lūgti savus maksājumus avīzei kārtot

BAZNĪCAS ZIŅAS

ASV

Nujorkas latviešu Ev.-Lut. draudzes dievkalpojums 30. martā, pl. 3 pp. Betlemes baznīcā. **Māc. A. Ozols.**

Čikāgas latviešu Ev.-Lut. sv. Jāņa draudzes, 1540 N. Spaulding Ave (3300 W. North Ave), Pūpolu svētdienas dievkalpojums 6. aprīlī, pl. 3 pp.

Lielās Piektās dievk. ar dievgaldu 11. apr., pl. 5,30 vakarā.

Lieldienu dievkalpojums 13. apr., pl. 3 pp. Jauniešus, kas pavasarī vēlētos iesvētīties, lūdz pieteikties pie māc. G. Straumaņa, 1144 N. Kedzie Ave, draudzes namā. Tel.: Dickens 2 - 9418. Jauniešu iesvēte notiks Ģimenes dienā, 11. maijā, pl. 3 pp. Sv. Jāņa draudzes bazars notiks 20. apr., pl. 1 dienā, Hull House telpās. Domājiet par bazara mantām un mudiniet savus draugus. Bazara atlikums laus palīdzēt tiem, kam klājas grūti.

Ašeboro, N. C. Pūpoļu svētdienā, 6. aprīlī notiks jauniešu

vēlas iesvētīties, pieteikties ar rakstu pie māc. V. Līventāla, 2005 1/2 Central Ave. Charlotte, N. C.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

(LATVIEŠU EV.-LUT DRAUDZĒS)

Archibīskapa pārstāvis A. Skrodelis (14 1/2 Wentworth Str. So, Hamilton, Ont. Telef.: 70136). **Sault Ste Marie** 29. martā.

Prāv. A. Mitulis (367 Maryland Str. Winnipeg, Man.). **Vinipegā** 11. aprīlī, pl. 4 pp., Lielās Piektdienas dievkalp. ar dievgaldu sv. Pētera b.

Māc. V. Šēfers (659 Piccadilly Str., London, Ont.). **Sarnijā** š. g. 30. martā, pl. 1 pp. dievkalpojums ar dievgaldu vietējā ev.-lut. b. **Niagara Falls,** š. g. 6. aprīlī, pl. 3 pp., Pūpolu svētd. dievk. ar dievgaldu ev.-lut. Pāvila b. **Londonā,** š. g. 11. aprīlī, pl. 4 pp. Lielās Piektdienas dievk. ar dievgaldu Trīsvienības b. **St. Katarinēs,** š. g. 13. aprīlī, pl. 1 pp.

Lūdz pieteikties iesvētes mācībai.

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon Str., E. Hamilton, Ont. t. 93410) **Hamiltonā,** 30. martā, pl. 3 pp. ciešanu laika svētbrīdis ar referātu: „Ciešanas, to jēga un pārvara". Jaunatnes sanāksmes katru ceturtdienu, pl. 6,30, māc. mājā.

Māc. A. Briedis (17 - 8th Str Noranda, Que.). **Timminsā,** 30. martā dievkalp. ar dievgaldu, pl. 3 pp. Kristus b.

Māc. A. Gaudiņš (4500 Grand Blvd. Montreal, Que.) **Montreālā** 30 martā pl. 4 pp. Redeemer b.. Laulāti: O. Krādziņš ar Inesi Dzelzkalni un A. Breikšs ar R. Bērzāju.

Māc. K. Avotiņš (1091 W. -8th Ave. Vancouver 9. B. C.). **Vankuverā,** 30. martā, pl. 5 pp. Redeemer lut b.

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis

TORONTO BAPTISTU dievkalpojums ar jaunatnes priekšnesumiem vārdos, dziesmās un mūzikā svētdien. 30. martā, pl. 17, Walmer Road Baptistu baznīcas

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

KRIZE DIENVIDAFRIKAS ŪNIJĀ

Tālajā Dienvidafrikas Ūnijā izcēlusies nelaba krize: Ūnijas Augstākā Tiesa izsludinājusi Parlamenta likumu, kas vēlēšanās Kapzemes provincē melnos atšķir no baltajiem, par nelikumīgu un anulētu, jo parlaments šai jautājumā nav ievērojis satversmīgo ceļu.

Šis notikums pacel priekškaru virs gadu simtiem gruzdošā savstarpējā naida un savstarpējās neuzticības ne vien starp Eiropas izcelsmes ļaudīm un krāsainiem, īpaši melnajiem, bet arī starp pašiem Eiropas izcelsmes ļaudīm: kuru senči bijuši vai nu holandieši, vai angļi.

Dienvidafrikas Ūnija ienāk vēsturē ar drosmīgo portugaļu jūras braucēju Bartolomeju Diazu, kas 1488. gadā ieradās Labās Cerības Ragā, nolūkā rast lēto jūras ceļu uz pasakaino Indiju. Deviņus gadus vēlāk Labās Cerības Ragam apbrauca otrs portugalietis Vasko da Gama un piestāja pie tagadējās DAU Natalas provinces krastiem.

1652. gadā Nīderlandes Austrumindijas sabiedrība iekārtoja savu pirmo balto apmetni Galda līča krastos, lai šādi radītu atbalsta vietu saviem, nīderlandiešu Indijas braucējiem. Tā šeit, tālajos Afrikas krastos, pamazām radās nīderlandiešu kolonistu „būru" zemnieku apmetnes. Bet tad nāk angļi un izspiež nīderlandiešus. 1814. g. „būri", kas nevēlas dzīvot zem angļu likuma, sakrauj savas mantas garos. brezentu apvilktos ratos un, savas mājas pametuši, dodas tālāk uz ziemeļiem, uz Transvālu un Oranžu, nodibinot savu brīvvalsti. Taču angļu un būru kolonistu starpā sacensība pieņemas, it īpaši tad, kad Afrikas saules izkveldētos laukos atklāj zeltu un dimantus. Tā zelts un dimanti izraisa karu, kurā būri varonīgi cīnās, bet spiesti galu galā, Vereeniging līgumā, 1902. gadā atteikties no Transvālas un Oranžas brīvvalsts patstāvības.

Bet tad angļi izdara vienu no veiklākajiem gājieniem — viņi sasauc visu savu pārvaldīto koloniju pārstāvjus Durbanā, vēlāk Keptaunā, lai šiem pārstāvjiem ļautu izstrādāt pašpārvaldes noteikumus Dienvidafrikas Ūnijas radīšanai. So 1909. gadā izstrādāto Dienvidafrikas aktu 1910. gada 31. maijā pieņem Apvienotās Karalistes parlaments, līdz ar ko Dienvidafrikas Ūnija kļūst politiska īstenība. Tā Lielbritanija savus nesenos ienaidniekus pārvērta draugos ar vienu no redzamākiem viņu vidū — būru ģenerāli Smatsu.

1931. gadā pieņemtais Vestminsteres statūts, ko no 1926. līdz 1931. gadam izstrādāja ... Imperiālā Konference, piešķira Dienvidafrikas Ūnijai dominijas statūtu, kas nozīmēja, ka DAU atzīst britu „kroni" kā simbolu brīvai britu nāciju kopībai" un ka Apvienotās Karalistes parlamenta pēc 1931. gada 11. decembra izdotie likumi vairs uz dominijām, tātad, arī uz Dienvidafrikas Ūniju neattiecas. Ūnija sev likumus turpmāk lemj pati. To pārvalda kroņa, uz ministru prezidenta ieteikuma, iecelts ģenerālgubernators, likumus izdod parlaments, kurā ietelp karalis, Senāts un Sapulces Nams. Senātā ir 40 locekļu, no kuriem 8 iecel ģenerālgubrnātors. 32 ievēl provinces pa 8 no katras. Senātoru mandāts ilgst 10 gadu, pārstāvju — 5. Par parlamenta locekļiem var būt vienīgi „Eiropas izcelsmes britu pavalstnieki." Šī klauzula izslēdz no parlamenta visus krāsainos, tikpat melnos kā dzeltānos. Pēdējiem savi pārstāvji jāizraugās no baltajiem.

Krāsaino un melno skaitliskās attieksmes Ūnijā ir 5 pret 1. Un šīs krāsu attieksmes ir tās, kas neļauj baltajiem īstenot neierobežotu demokratiju Ūnijā, jo melnais vairākums tad baltos „izvalsotu" no pašas Ūnijas. Šai nelaimei pievienojas vēl cita: baltie savā starpā nav vienoti. Baltie ir sašķelti. Un šī sašķeltība ir bīstamāka par skaitlisko nesamērību starp melnajiem un baltajiem.

Parlamentā, pēc 1948. gada vēlēšanām ir 71 nacionālists, 65 Apvienotās partijas locekļi, 9 afrikānieši un 6 strādnieku partijas pārstāvji. Nacionālistiem. tātad, ir vairākums, nacionālists ir ģenerālgubernators E. G. Jansens, nacionālists ir premjērs Dr. Daniels Fransuā Malans, kamēr Apvienotā partija. ko varētu arī dēvēt par liberāļu un probritu partiju, zaudējusi pat savu spējīgāko vadoni ģenerāli Smatsu.

Nacionālisti. kas pašlaik valda, ir neiecietīgi pret melnajiem un dzeltāniem, kā par to liecina likumi, kas fiziskas attieksmes baltu un melno starpā kvalificē kā noziegumu.

Grūti pateikt. kā Augstākās Tiesas un Parlamenta konflikts izbeigsies, bet zīmīgs tas ir un nekā laba balto mazākumam DAU nevēstī. Tikpat nacionālisti, kā apvienotās partijas locekļi organizē savas „privātās" kaujas vienības pašaizsardzībai un — varbūt — arī uzbrukumam. Un viss tas notiek „melno mežā".

Ai laiki, ai tikumi! H. V.

Bostonas Ev.-Lut. Trimdas — Emanuela baznīcā
1952. g. 30. martā, plkst. 4 pp. un
Ev.-Lut. Trīsvienības baznīcā, plkst. 6.30 vak.
CIEŠANU LAIKA
Garīgs koncerts
Piedalās: Prāv. KR. VALTERS un māc. J. GRAUDIŅŠ
LUIGI VENA — izcils varoņtenors no Italijas, RŪDOLFS VALDMANIS — lirisks tenors, DAILA KANCIS — soprāns, brīvm. JĀNIS SPALVIŅŠ — ērģeles, KARINA un INGRIDA GUTBERGAS — klavieres un stīgu trio — ŠPECHTE, KIRĀCS, SPALVIŅŠ
Ieeja pret ziedojumu kartēm, sākot ar $0.95
Koncertu atlikums par labu invalidu nama iegādei Vācijā
Kartes dabūjamas pie ieejas (678)

Sv. ANDREJA BAZNĪCAS ZĀLĒ, svētdien, 30. martā, pl. 8 vak.
Jāņa Niedras koncerts
Piedalās ALMA SKUDRA, soprāns
Pie klavierēm MARTA TŪTERE
Programmā oriģināldziesmas, operu ārijas un fragments no
R. VĀGNERA OPERAS „PARSIFĀLS"
(670) Ieeja $1.00, bērniem $0.50

HAMILTONAS LATVIEŠU BIEDRĪBA rīko
TAUTAS DZIESMU UN DEJU VAKARU
sestdien, 29. martā, pl. 19.30, Konservātorijas zālē, 126 James St, S
Piedalās: HLB koris diriģenta J. CĪRUĻA vadībā, A. SKUDRA (soprāns) un HLB Tautisko deju kopa L. BRĪVKALNES vadībā
PĒC PROGARMMAS DAĻAS — DEJA
Ieeja: progr. daļai $1.00, progr. daļai ar sek. deju $1.25, dejai vien $0.75
(673) HLB valde

Pārdodamas 5 TILINGA Co pajas par $100 katra
Par 1951. g. izmaksātas 28 proc. dividendes
Šogad paredzams vairāk
Interesentus lūdz zvanīt
EM 6-3121, vak. WA 0928, Toronto, P. Tilings
«651»

Latviešu draudžu stāvoklis

SARUNA AR ARCHIBĪSKAPA VIETNIEKU ASV PRĀV. J. ĶULLĪTI

Austrumu un vidienas valstu garīgais vadītājs, archibīskapa vietnieks prāvests J. Ķullītis mums paskaidro:

Lai pārrunātu latviešu ev.-lut. draudžu juridisko un saimniecisko stāvokli ASV, 19. un 20. aprīlī Čikagā notiks mācītāju un draudžu pārstāvju sanāksme. Šī sanāksme domāta pārstāvjiem no vidienas valstīm. Sagaidāms, ka tanī ieradīsies ap 100 delegātu. Līdzīga sanāksme notiks jūlija sākumā austrumu piekrastes draudžu pārstāvjiem Ņujorkā. Rietumu valstu draudžu pārstāvju sanāksme notiks, domājams, Losandželosā un to vadīs rietumu valstu garīgais vadītājs archibīskapa vietn. prof. K. Kundziņš.

Sanāksmēs paredzēti referāti par latviešu draudžu darbību ASV, to financēm, jaunatnes audzināšanu, palīdzības darbu, satversmi utt. Apspriežu vadmotīvs būs: Kā saglabāt mūsu tautu Dievam, baznīcai un atbrīvotai Latvijai.

ASV jau darbojas ap 40 latviešu ev.-lut. draudžu un kopu. Kopas nodibinājušās vietās, kur apmetušies neliels latviešu skaits, un tām nav pastāvīga latviešu mācītāja uz vietām. Vairums latviešu draudžu ir neatkarīgas, t. i. nav iestājušās vietējās sinodēs. Viens no sanāksmes uzdevumiem būs neatkarīgām draudzēm piemērot Latvijas ev.-lut. baznīcas satversmi. Neatkarīgas draudzes var pastāvēt lielākās latviešu kolonijās, bet kur draudzes locekļu skaits ir mazs, tur mūsu tautieši spiesti meklēt atbalstu pie amerikāņu draudzēm. Mūsu nolūks ir dzīvot vislabākā saskaņā ar Amerikas ev.-lut. baznīcu. tomēr mūsu vēlēšanās ir, lai pastāv neatkarīgas draudzes un lai latviešu draudzes, kas arī iestājušās sinodēs, paturētu savu neatkarīgu draudzes vadību un pilnīgu noteikšanu savā iekšējā dzīvē.

DAINA PRESS Ltd.
SPIESTUVE un APGĀDS
384 KING St., W., TORONTO, ONT. CANADA
TEL. EM 4-7957

AIZ DZELZS AIZKARA

„NEVESELĪGA NOSLIECE"

RĪGAS RADIOFONĀ

Pie mikrofona „Literātūra un Māksla" atb. red. Voldemārs Kalpiņš: „LKbp 11. kongresā tika iztirzātas gan mūsu kļūdas, gan panākumi. Tos apzinoties kongress nosprauda partijas tālākos uzdevumus. Kongresa lēmumi ir vēsturisks dokuments, kas iezīmē jaunu darba cēlienu komūnistiskajā celtniecībā Latvijā. Komūnistisku celtn. ēku ierindā sevišķa vieta ierādīta rakstniekiem. Rakstnieks spēj iejaukties visdažādākajās dzīves nozarēs un ietekmēt tūkstošiem sirdis un prātus. Rakstniekam jānes liela atbildība, lai partijas izvirzītā darba programma tiktu izpildīta. Viņa uzmanībai arvien jābūt pievērstai izšķirošajiem komūnisma celtniecības iecirkņiem. — LKbp 11. kongresa materiālos redzam atklājamies daudzas principiālas pad. latv. literātūras kļūdas, kuru konsekveneta novēršana pieder pie rakstnieku saimes galvenajiem uzdevumiem. Visās pad. latviešu lit. nozarēs vērojama neveselīga nosliece uz pagātnes notikumu attēlošanu. Prozā šī tendence acīmredzama. Izņemot Vizbula Bērces Rītdiena sākas šodien tuvākā laikā nav ko gaidīt lielāka apmēra prozas darbus, kas attēlotu cīņu par mieru un komūnismu. Tas kļuva zināms no Pravdā publicētā raksta par Karogu. Tādas pašas tendences vērojamas dzejā un drāmā. Vadošie dzejnieki pat dzejo ārpus laika un telpas, lieto pārdzīvojušus izteiksmes līdzekļus. Drāmaturģija pēdējā laikā piedzīvojusi dažas neveiksmes. — Padomju rakstnieku uzdevums, Ždanova vārdiem runājot ieskatīties tautas nākotnē. Patlaban daudzas tendences pad. Latvijas rakstniekos ir diametrāli pretējas padomju rakstnieku pamata uzdevumiem. — Stāvoklis mūsmājās izveidojies tāds, ka pat centrālā prese spiesta celt trauksmi un norādīt, kā pad. Latvijas literātūra nepieļaujami atpaliek. Ir tikai viens ceļš: rakstnieku daiļrades mērķtiecīga plānošana. Padomju apstākļos literātūras meistaru radošie nodomi un ieceres nav tikai viņu personīgā lieta. Rakstnieku saimes locekļiem jāsagādā iespējas satikties ar visplašākām tautas masām un pārbaudīt kā gatavos darbus, tā ieceres. — Pašlaik radikāliem pārkārtojumiem tiek pakļauts rakstnieku sav. sekciju darbs; sekcijas padarāmas par radoša darba centriem. — Kritikas līmenis vēl aizvien pārāk zems un tās darbības lauks pārāk šaurs. Ārpus kritikas lauka paliek veselas literātūras nozares. Ja visos gadījumos būtu iedarbojušies kritikas ieroči, tad mums nebūtu jāpiedzīvo tās atsevišķās neveiksmes, uz kurām norādīja 11. kongress. Pirmajā vietā steidzami jāgatavo jaunu kritiķu kadri un jāceļ to literātu profesionālo un politisko līmeni, kas jau darbojas kritikas laukā. Bet tas nav vienā mēnesī vai gadā veicams. Daudzi cienījami vārda mākslinieki un rakstu mākslas zinātāji pārāk maz piedalās rep. literārās dzīves svarīgāko problēmu risināšanā. Labākā gadījumā viņu domas izskan šaurā sabiedrībā — sekcijā vai kādas komisijas sēdē. Ja Anna Sakse, Rokpelnis, Brodele, Vanags, Leimanis, Vilips un vēl daudzi citi gada laikā sniegtu presē vai pa radio vienu vai pāris rakstu par mūsu literātūras aktūālajām problēmām, nemaz nebūtu jāpierāda, kāds straujš un spēcīgs pacēlums iestātos pad. latviešu literātūrā vispār un literātūras kritikā jo sevišķi. Vēl jāpiemin augstvērtīgu masu dziesmu sacerēšana, kinodrāmaturģijas izvēršana un par visām lietām biedriska, kritiska, principiāla atklāta kritika."

*

Kalpiņa norādījums uz radikāliem pārkārtojumiem rakstnieku sekcijas darbā lieku reizi pierāda, ka arī literātūra Pad. Latvijā nevar būt autonoma. Kā zinātnei un mākslai vispār, tā arī literātūrai zemēs aiz dzelzs priekškara ir viens vienīgs uzdevums — kalpot komūnisma izplatīšanai visā pasaulē. Tāpat kā miesa, arī cilvēka gars tur saistīts verdzības važās. Ja kāds rakstnieks mēģina pacelties brīvam lidojumam, tas neglābjami nonāk nāvinieku nometnēs, vai arī tiek iznīcināts tieši.

Vergiem nav nākotnes, ir tikai moku pilna rītdiena. Tāpēc arī Ždanova norādījums rakstniekiem — ieskatīties tautas nākotnē — kā neiespējams, — nav īstenojies. Gluži otrādi, Kalpiņš sūdzas, ka tendences Pad. Latvijas rakstniekos kļuvušas diametrāli pretējas padomju rakstnieku pamatuzdevumiem.

MONTREĀLAS LATVIEŠU TEĀTRA
VIESIZRĀDE
RŪDOLFA BLAUMAŅA luga
„UGUNĪ"
š. g. 4. aprīlī, plkst. 19.30
62 Claremont iela (Queen W) Toronto
Režisore IRMA GRAUDIŅA. Dekorātors VIKTORS LAIVIŅŠ
PĒC IZRĀDES DRAUDZĪGA SADZĪVE
ĒDAMZĀLĒ REZERVĒTI GALDIŅI TELEVĪZIJA
ĻOTI LABA DEJU MŪZIKA
Ieeja: 1. vietā $2.00; 2. vietā $1.50; 3. vietā $1.00.
Biļetes dabūjamas un galdiņi rezervējami DV grāmatnīcā, 123 Huron ielā, tel. TR 1653 un LOTUS puķu veikalā, 854 Bathurst ielā, tel. KE 3884. DV Toronto nod.
(668)

Visas Daugavas grāmatu cenas Kanadā tagad pielīdzinātas USA dolaru cenām
sakarā ar Kanadas dolara kursa celšanos
Lūdzam pieprasīt DAUGAVAS grāmatu speciālkatalogu
VALTERS ZIEDIŅŠ
DAUGAVAS galvenais pārstāvis Kanadā (627)
92 Morse St., Toronto, Canada

FILMAS PĀRDOD,
ATTĪSTA,
KOPĒ
VELTA STUDIJA
707 Spadina Ave, Toronto, RA 0976
(682)

Padomju diplomāta nonāvētājs grib iecelot Savienotajās Valstīs

Tautas vietnieku nams 18. martā nobalsoja par Borisa Koverdas ielaišanu ASV. Likumprojektu vēl skatīs cauri Senāts.

1927. g., kad Koverda bija 19 gadu vecs, viņš nošāva Varšavas stacijā padomju sūtni Polijā Voikovu. Tiesā viņš atzinās un paskaidroja, ka izdarījis to tāpēc, ka Voikovs bijis Ļeņina tuvs draugs, piedalījies cara ģimenes noslepkavošanā un bijis pazīstams ar saviem necilvēcīgajiem terrora aktiem pret krievu tautu. Koverdu notiesāja uz mūža ieslodzījumu, bet vēlāk to samazināja uz 10 gadiem. 7 gadus pēc atbrīvošanas no cietuma tas nokļuva darba nometnē Vācijā.

1945. g. viņu kopā ar sievu un 7 g. v. meitu atzina par DP. 1949. g. viņiem izsniedza vīzas iebraukšanai ASV. Bet Brēmenes ostā sievu un meitu gan izlaida, bet viņu pašu aizturēja kā personu, kas pastrādājusi noziegumu. Par viņu interesējas Tolstoja fonds un Church World Service ,kas panāca viņa lietas izmeklēšanu.

Koverdas sieva un meita atrodas Kalifornijā, bet pats Koverda arvien vēl ir Vācijā.

Franko prasa garantijas

Ziņas no Madrides vēstī, ka Franko paziņojis ASV valdībai savus noteikumus spāņu un amerikāņu sadarbībai. Pirmām kārtām Franko prasa no ASV garantiju aizsargāt Spāniju agresijas gadījumā.

Madridē domā, ka atļaujot ASV ierīkot Spānijas territorijā militāras bazes, Rietumu un Austrumu bruņotas sadursmes gadījumā Spānija būs apdraudēta tieši. To ievērojot, Franko prasot Spānijai tādas pašas tiesības, kādas bauda visas Ziemeļatlantijas Savienības dalībnieces.

Zemestrīce Seulā

Seula. — Dienvidkorejas galvaspilsētas apkaimē 20. martā iz cēlusies zemes trīce, kas lielākus materiālus zaudējumus nav nodarījusi.

LATVIEŠU PRESES B-BAS KANADAS KOPA RĪKO

Edvarta Virzas vakaru svētdien, 6. aprīlī, plkst. 6 vak., sv. Andreja baznīcas telpās. Par E. Virzas dzeju referēs Hugo Vītols.

Atmiņas par E. Virzu stāstīs Biruta Senkēviča. Virzas poēmas Nameitis fragmentu lasīs režisors Vilkancis. Aktrise E. Znotiņa deklamēs Virzas dzejoļus. Klavieru solo sniegs komp. T. Keniņš. Dziedās P. Geistauts.

PREL. ED. STUKELS IEVIETOTS SLIMNĪCĀ

Prel. Ed. Stukels, kas jau ilgāku laiku nejūtas vesels, ievietots Sv. Elizabetes slimnīcā, Ņujorkā, kur viņam šinīs dienās izdarīta operācija.

DAŽOS VĀRDOS

Sarkanās Čechijas tirdzniecības atašejs Meksikā Dr. Jiri Voltechnovskis līdz ar dzīvesbiedri un meitu lūdzis turienes valdību piešķirt viņam patvēruma tiesības Meksikā. Viņš nespējot samierināties ar to, kas pašreiz notiekot Čechijā.

o

Pret bumbām droša patvertne ASV prezidenta Baltajā Namā izmaksājusi 938.000 dolaru. Sākumā bijis izprojektēts izbūvēt patvertni $13.555 dolaru vērtībā, bet vēlāk šī summa palielināta, un beidzot piešķirti vēl 70.000 dol., lai reizē iekārtotu pret bumbām drošu patvērumu arī Baltā Nama darbiniekiem.

o

Ar strūklīlidmašīnu pirmoreiz gaisā pacēlies Lielbritanijas karalienes laulāts draugs Edinburgas hercogs. Gaisā viņš uzturējies apmēram vienu stundu, nolidojot ap 500 jūdžu. 40.000 pēdu augstumā hercogs iebaudījis kārtējo tasi kafijas līdzīgi tiem rītiem, kad viņš dienu sāk ģimenes vidū.

o

Par ķīniešu nacionālistu parlamenta Formozā priekšsēdi ievēlēts līdzšinējais Čangkaišeka valdības informācijas ministrs Cangtaofans. Viņš seko Liuciencunam, kas demisionēja pēc tam, kad viņam uzbruka par līdzekļu vieglprātīgu izšķiešanu, kas notiekot viņa luksuriozās „ministrēšanas" dēļ.

*

Devītajā gadskārtējā jodleru festivālā, kas notiks šīgada jūlijā Šveicē, pulcēsies vairāki tūkstoši jodleru no visas Šveices Alpiem, lai skandinātu viņu iemīlotās dziesmas, ko tie mācījušies no tēviem, no paaudzes uz paaudzi. Sagaida, ka īpaši uz šo festivālu sabrauks vairāk desmit tūkstoš ārzemju tūristu. Jodleru festivāls ir viens no plašākajiem romantisma apdvestajiem notikumiem Šveicē, ko nekad nespējot aizmirst ārzemnieki. Paši šveicieši apgalvo, ka daudzu citu zemju jaunlaulātie savu dzīvi iekārtojot tā, lai medusmēnesi varētu pavadīt Šveicē jodleru festivāla laikā.

IZNĀCIS
A. J. KRONINA (CRONIN)
ievērojamais romāns
CITADELE
380 lpp.
Brošēts $2.90, iesiets $3.60
Pieprasāms
Apgāda IMANTA galvenam pārstāvim
O. DĪĶA GRĀMATNĪCAI
R. 5. CHILLICOTHE, OHIO
(683)

TAUTIEŠI, JŪS ATBALSTĪSIT NEREDZĪGO LATVIETI
ARTURU ANŠMITU
IEPĒRKOTIES VIŅA PĀRTIKAS VEIKALĀ
274 Parliament St., Toronto
dienvidos no Dundas, atvērts līdz plkst. 10 vakarā,
Tel. WA 2361
BAGĀTĪGĀ IZVĒLĒ LATVISKAI GARŠAI PIEMĒROTAS PĀRTIKAS PRECES
Tautiešiem, kas izdara lielākus iepirkumus, uz ik $6.00 uz vēlēšanos izsniedz vienu tramvaja biļeti, vai iepirktās mantas piektdienas un sestdienas vakaros, laikā no plkst. 7—9, Toronto
PILSĒTAS ROBEŽĀS PIEGĀDĀ MĀJĀS
(666)

DETROITAS DAUGAVAS VANAGU APVIENĪBA rīko
TEĀTRA IZRĀDI
RŪDOLFA BLAUMAŅA
NO SALDENĀS PUDELES
svētdien, 30. martā, Internacionālā Institūta telpās — 111 Kirby E., Detroit 2, Mich. Sākums noteikti plkst. 7 vakarā.
Ieeja pret ziedojumiem: I. vietā, sākot ar $1.50, II. vietā — ar $1.05. Bērniem līdz 15 gadiem ieeja brīva (680)

MĒBEĻU VEIKALS
Bagātīgs jaunu un lietotu mēbeļu krājums dzīvokļiem un kantoriem p. p.:
kanapē, paklāji, šujammašīnas, gultas, ēdamistabu un virtuvju iekārta, pianino utt.
ATVĒRTS KATRU DARBDIENU LĪDZ PL. 8 VAK.
RUNĀ ARĪ KRIEVISKI.
QUEEN WEST FURNITURE Co,
587 Queen St., W., Toronto, Ont. Telef. WA 6812